

TESTE ANTRENAMENT 2021

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Sursa A se referă la bătălia de la Kossovopolje (Câmpia Mierlei).
2. În 1420, flota turcă întreprinde un atac nereușit asupra Cetății Albe (Akkerman), port aflat sub stăpânirea Moldovei.
3. Sursa A se referă la domnitorul Mircea cel Bătrân.
- Sursa B se referă la domnitorul Ștefan cel Mare.
4. Sursa B.
5. Cauză: „din cauza unei expediții militare în Țara Românească a sultanului Mahomed I [...]”.
- Efect: „O plată a unui tribut a fost efectuată în 1417 (de către Țara Românească către Imperiul Otoman)”.
6. Alte două acțiuni militare la care participă românii în secolele al XIV-lea – al XV-lea, în afara celor la care se referă sursele **A** și **B**, sunt *bătăliile de la Baia* și *Condrii Cosminului*.

Bătălia de la Baia - 1467. Ștefan cel Mare a ajuns domn al Moldovei după ce l-a învins pe Petru Aron la Doljești. Petru Aron s-a retras în Polonia, mai apoi în Ungaria, de unde complota împotriva lui Ștefan. De asemenea, Ștefan ocupase cetatea Chilia, citadelă/fortăreață pe care o dorea și Matei Corvin. Din aceste cauze, regele Ungariei a atacat Moldova, dar Ștefan l-a învins în lupta de la Baia din iarna anului 1467. După bătălie, Ștefan cel Mare a pedepsit cumplit pe boierii trădători care speraseră în victoria ungară. Prin acest succes militar, Ștefan a înlăturat pretențiile de suzeranitate ale regelui ungar. Mai apoi, interesele comune moldo-ungare au condus la încheierea unui tratat antiotoman.

Lupta de la Codrii Cosminului - 1497. Ștefan cel Mare pierduse cetățile Chilia și Cetatea Albă și spera ca suzeranul său - regele Poloniei - să îl ajute să le recupereze. Însă regele Poloniei, Ioan Albert, în fruntea unei mari armate, în loc să se îndrepte spre gurile Dunării unde se găseau cele două cetăți, s-a îndreptat spre cetatea de scaun a Moldovei – Suceava, încercând să-l detroneze pe Ștefan. Domnul Moldovei a surprins însă armata regală poloneză într-un loc prielnic acțiunii sale, iar dezastrul armatei inamice a fost de proporții. A rămas în amintirea contemporanilor și urmașilor faptul că prizonierii polonezi au fost înhămați la pluguri și puși să semene ghindă, din care a răsărit celebra pădure numită *Dumbrava Roșie*. Peste doi ani – 1499 -, Ștefan cel Mare și Ioan Albert au semnat un tratat de alianță pe baze de egalitate – tratatul de la Hârlău.

7. O caracteristică a unei instituții centrale din spațiul românesc, la sfârșitul secolului al XVI-lea – începutul secolului al XVII-lea, este următoarea: instituția *Domniei* este una la care se accede într-o manieră mixtă, anume electiv-ereditară. Aspirantul la funcția de domn poate fi atât „os domnesc”, adică să poată justifica o descendență domnească din dinastia țării, dar este și ales de către „țară”, adică de către reprezentanții stărilor privilegiate – ai clerului, ai boierimii și ai curtenilor /orășenilor. Sistemul electiv-ereditar este unul care fragilizează instituția Domniei.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Alianța defensivă creată în anul 1921 se numește Mica Înțelegere.
2. Secolul XX.
3. Regele României este Carol al II-lea.

Acțiunea desfășurată de statul român în 1928 este aderarea la pactul Briand-Kellogg, care interzicea războiul ca mijloc de rezolvare a conflictelor.

4. Două informații referitoare la acțiunile de politică externă la care participă România în 1926 sunt:

În anul 1926, România și Polonia semnează un tratat de garanție.

În 1926, România a semnat un tratat de alianță cu Franța și un tratat de amicitie și colaborare cu Italia.

5. Politica externă a României, în perioada 1929-1936, a fost una intensă, diplomații români semnând noi acorduri de alianțe regionale – *Înțelegerea Balcanică* -, activând în cadrul Ligii/ Societății Națiunilor, sau căutând să reia relațiile diplomatice cu Uniunea Sovietică – acțiuni în care s-a remarcat marele diplomat Nicolae Titulescu.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „Din 1930, au început să aibă loc conferințe anuale balcanice, încheiate peste patru ani cu semnarea, la Atena, a pactului Înțelegerii Balcanice, prin care România, Grecia, Iugoslavia și Turcia își garantau reciproc frontierele.”

Al doilea fragment este: „(Nicolae Titulescu a desfășurat) o activitate deosebită și în cadrul Ligii Națiunilor [...]. Urmând exemplul Franței, Bucureștiul a reluat în 1934 relațiile diplomatice cu Moscova, pregătindu-se chiar, în 1935-1936, să semneze un pact [...] româno-sovietic, care ar fi garantat independența și integritatea teritorială a țării, în granițele trasate la 1918. (...)”.

6. Un fapt istoric relevant care susține afirmația că *România participă la relațiile internaționale din a doua jumătate a secolului al XIX-lea* este următorul: fie diplomatic, fie militar, România participă la relațiile internaționale atât în anii 1877-1878 când semnează *Convenția* cu Rusia și participă militar la *Războiul de Independență*, cât și în 1883 când aderă la alianța Puterile Centrale (Tripla Alianță).

Așadar, fie diplomatic – precum în aprilie 1877 și octombrie 1883, fie militar – luptând la Grivița, Rahova, Plevna, Smârdan, Vidin ș.a.- în 1877-1878, România participă la relațiile internaționale din a doua jumătate a secolului XIX.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – România postbelică

La finalul celui de-al Doilea Război Mondial, Armata Roșie/Sovietică ocupa o mare parte a Europei Centrale și de Sud-Est, inclusiv România. În acest context, și în România a fost impus regimul comunist, care s-a menținut aproape o jumătate de secol (1948-1989).

Doi factori care au contribuit la instaurarea totalitarismului comunist în România postbelică sunt: dezinteresul Occidentului democratic – al SUA și Marii Britanii – față de soarta statelor din această parte a continentului. Apoi, înțelegerile secrete încheiate între Occident și URSS – „acordul de procentaj” de la Moscova – 9 octombrie 1944, semnat de premierul britanic W. Churchill și de liderul sovietic Stalin. În plus, presiunile lui Stalin exercitate prin intermediul Armatei Roșii sau a trimisului său, Vășinski au contribuit la impunerea comunismului în țara noastră.

Prin urmare, între anii 1945-1947, comuniștii români au acaparat toată puterea: au falsificat alegerile - 1946, au desființat partidele democratice și, în final, l-au detronat pe rege și au proclamat Republica Populară Română - 1947.

O constituție a României adoptată în etapa stalinismului este adoptată în aprilie 1948, a doua în 1952

Două caracteristici ale Constituției din 1948 sunt următoarele: ea era copiată în mare parte după Constituția Uniunii Sovietice din 1936 și, de asemenea, impunea organizarea României ca „republică populară”, „stat al oamenilor muncii de la orașe și sate”. Constituția din 1948 impunea ca organ suprem al puterii de stat Marea Adunare Națională, organism controlat însă de partidul unic, formațiune numită Partidul Muncitoresc Român (PMR).

România postbelică, la fel ca toate celelalte state europene controlate de URSS, a trebuit să urmeze modelul stalinist, atât în politica internă cât și în cea externă în cadrul relațiilor internaționale.

Un fapt istoric desfășurat de România în relațiile internaționale din perioada stalinismului îl constituie participarea la înfrângerea revoluției ungare din anul 1956. După moartea lui Stalin în anul 1953, noul lider sovietic numit Nikita Hrușciov a condamnat abuzurile staliniste, dar, în plan extern, a pus bazele organizației militare numite Pactul/Tratatul de la Varșovia (1955). În Ungaria, comuniștii reformiști, moderați, înșelați de discursurile lui Hrușciov, au decis ca Ungaria să părăsească Pactul de la Varșovia și să impună un comunism național. În plus, ei doreau și refacerea, pe seama României, a Ungariei Mari, adică să reocupe Transilvania. Reacția URSS a fost imediată și fermă, iar România, condusă atunci de către Gheorghiu-Dej, a sprijinit consecvent inițiativele sovietice. Conducerea României comuniste a pus la dispoziția armatelor sovietice întreaga infrastructură de transport a țării, facilitând astfel intervenția militară sovietică asupra Budapestei. Trupele Pactului de la Varșovia au pus astfel capăt revoluției ungare. Liderul acestei mișcări – Imre Nagy – refugiat la o ambasadă, a fost adus în România, ulterior a fost predat de către Gheorghiu-Dej sovieticilor, care au organizat executarea sa. Supunerea totală dovedită de Dej în raport cu URSS a fost recompensată prin retragerea Armatei Sovietice din România în anul 1958.

Ulterior anului 1958 politica lui Gheorghiu-Dej s-a îndepărtat de Moscova, atitudinea ostilă URSS va fi continuată de către Nicolae Ceaușescu după anul 1965, politica acestuia fiind cunoscută sub numele de național-comunistă.

Un punct de vedere referitor la național-comunismul din România este că nu a abandonat în niciun fel comunismul, ideologia marxist-leninistă, dar a căutat să măgulească orgoliul naționalist al liderului său. Astfel, România s-a opus mai mult sau mai puțin ferm inițiativelor externe ale URSS: Nicolae Ceaușescu nu a participat la zdrobirea revoluției cehoslovace din 1968, ba chiar a criticat violent agresiunea sovietică asupra orașului Praga. De asemenea, Nicolae Ceaușescu a întreținut bune relații cu state capitaliste, de democrație liberală – precum Israel, Republica Federală Germania – state pe care URSS le considera imperialiste sau foarte ostile. Din punct de vedere economic, România în timpul regimului național-comunist al lui Ceaușescu a întreținut raporturi comerciale ample, a avut contacte și legături financiare cu statele din „lagărul imperialist” adică din afara zonei comuniste – precum Franța, Marea Britanie, SUA, Comunitatea Economic Europeană/Piața Comună, Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional.

În plan intern, însă, mai ales după vizitele din Asia – din China și Coreea de Nord, ambele țări comuniste -, Nicolae Ceaușescu a impus un regim tot mai rigid, un cult al personalității tot mai deșănțat, un comunism de familie precum întâlnise în China lui Mao sau în Coreea de Nord a lui Kim Ir Sen, situație care a sporit ostilitatea unei mari părți a populației.

În concluzie, dacă în primele două decenii postbelice, România este supusă aproape total URSS, la finalul regimului Dej și în perioada lui Nicolae Ceaușescu România comunistă intră în zodia național-comunistă a evoluției sale, fapt vizibil atât în acțiunile interne cât și în politica externă, în relațiile internaționale.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Partidul Fascist.

2. Succesorul lui Stalin, Hruscirov, a inițiat un program de «destalinizare» în timpul căruia i-a atribuit lui Stalin o întreagă listă de crime.

3. Spațiile istorice precizate în cele două surse sunt:

În sursa A – Uniunea Sovietică sau URSS.

În sursa B – Italia.

4. Sursa A.

5. Cauză: „*Goana după puterea personală a fost mai mare decât dorința de a «fasciza» Italia și instituțiile italiene*”.

Efect: „*Ca urmare, politica lui (Mussolini) i-a dezamăgit pe mulți din Partidul Fascist care sperau că revoluția va crea un stat în care partidul va controla toate instituțiile guvernamentale*”.

6. Două practici politice democratice utilizate în România, în secolul al XX-lea, sunt funcționarea mai multor partide politice, care participă la alegeri libere, periodice și corecte, și garantarea drepturilor și libertăților cetățenești.

Funcționarea sistemului pluripartid. Atât în perioada interbelică (1918-1938), cât și în cea postdecembristă (1990-2000), în România au putut activa mai multe formațiuni politice, reprezentând diverse categorii sociale, socio-profesionale, grupuri etnice. Astfel, în perioada interbelică, în România au funcționat partide precum Partidul Național Liberal – care reprezenta interesele burgheziei, funcționarilor, liber-profesioniștilor, multor intelectuali – cel mai însemnat obiectiv al său fiind asigurarea, apărarea drepturilor și libertăților cetățenești și, în plan economic, dezvoltarea unei industrii puternice cu capital românesc „prin noi înșine”. O altă formațiune politică democratică este Partidul Național Țărănesc, reprezentant mai ales al categoriilor sociale, socio-profesionale din mediul rural - țărănimia, învățătorii, preoții – obiectivele sale principale fiind consolidarea categoriei țărănimii mijlocașe și, în sfera politicului, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești. Putem adăuga Partidul Poporului, de esență liberală, formațiune înființată de generalul-erou al *Marelui Război* – Al. Averescu; Partidul Social Democrat – care reprezenta interesele muncitorimii industriale – cărora voia să le mențină și lărgască libertățile, să le îmbunătățească statutul social și socio-profesional. Sunt prezente și partide ale minorităților naționale – Partidul Maghiar, Partidul German, Partidul Evreiesc etc. – în România interbelică, ponderea minorităților etnice/naționale fiind de 28%.

Garantarea drepturilor și libertăților cetățenești, de exemplu dreptul la apărare, la un proces corect. În România postdecembristă, *Constituția din 1991*, în vigoare și astăzi, revizuită în 2003, garantează dreptul la apărare. De exemplu, oricare cetățean este prezumat nevinovat până ce instanțele stabilesc, printr-un verdict, o sentință definitivă, vinovăția. Persoana respectivă are dreptul la un proces corect, la apărare – în caz că nu își permite un avocat, statul trebuie să asigure gratuit unul din oficiu; pentru minoritățile naționale trebuie asigurat un translator. De asemenea, justițiabilul – persoana ajunsă în față judecătorilor - poate apela la toate instanțele de judecată: de la judecătoria, la tribunal, Curte de Apel și, în cele din urmă, la Înalta Curte de Casație și Justiție.

7. O constantă în desfășurarea faptelor istorice care au avut loc în România postbelică, în perioada 1946-1947, constă în aceea că *acțiunile Partidului Comunist și ale guvernului Petru Groza au ținut să elimine sistemul pluripartid și bruma de democrație care mai rămăsese*. Astfel, în anul 1946, Partidul Comunist falsifică alegerile parlamentare, și își proclamă victoria electorală. În anul 1947, ambele partide democratice care îi stânjenuau drumul spre stalinizarea țării, PNT și PNL, sunt desființate de către vPCR, și liderii lor sunt arestați, judecați sumar de o justiție subordonată comuniștilor, condamnați la grele pedepse și încarcerați. Tot în anul 1947, monarhia, regele Mihai, ultimul obstacol în calea deplinei comunizării a țării, este desființată, proclamându-se Republica Populară Română, după model sovietic.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Basarab.

2. Secolul XIV.

3. Voievodul care înlătură suzeranitatea ungară din spațiul est-carpatic este Bogdan.

O acțiune militară încheiată cu acest rezultat este câștigarea, în iarna dintre anii 1364-1365, unei lupte împotriva regelui Ungariei, Ludovic I, similară celei a lui Basarab.

4. Două informații referitoare la *marcă* sunt:

În urma victoriilor împotriva tătarilor, dar și pentru a bloca pasurile Carpaților Răsăriteni în eventualitatea unor noi incursiuni tătare, regalitatea maghiară a înființat o marcă.

Marca era o zonă de frontieră cu funcții militare de apărare, condusă de voievodul Dragoș.

5. Contextul întemeierii statului medieval Țara Românească este unul complex, el fiind favorizat de unificarea formațiunilor prestatale – voievodate și cnezate -, de existența unor însemnate drumuri comerciale care trebuiau securizate, de stăpânirea tătară care a blocat expansiunea ungară la sud de Carpați, dar și de problemele interne – stingerea dinastiei arpadiene – care au slăbit forța Regatului Ungariei.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „*Nevoia de securitate a căii continentale de schimb ca și însemnatele venituri obținute de voievodul Basarab, în calitatea sa de «paznic» al acestei artere comerciale, au jucat un rol important în apariția statului medieval românesc (...)*”.

Al doilea fragment care susține opinia este: „Unificarea formațiunilor politice dintre Carpați și Dunăre a fost favorizată și de conflictele interne din Regatul Ungariei izbucnite odată cu stingerea dinastiei arpadiene”.

6. Un fapt istoric relevant care dovedește că în secolul al XVII-lea – prima jumătate a secolului al XVIII-lea au loc acțiuni care vizează organizarea instituțională din spațiul românesc este impunerea regimului fanariot. Astfel, la începutul secolului XVIII, în contextul trădării lui Dimitrie Cantemir și executării – tot pentru acuzații de trădare – lui Constantin Brâncoveanu, Poarta otomană renunță la domni pământeni și impune, la Iași și București, domni fanarioți, de origine greacă. Acești domni fanarioți sunt considerați mai siguri, mai credincioși, mai bune unelte ale sultanului în acest spațiu unde se manifestau rivalitățile între otomani, austrieci și ruși.

Test Simulare/2021 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva
Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Constituirea statului român modern în secolele XVIII-XIX

Pentru Principatele dunărene – Moldova și Țara Românească - secolul al XVIII-lea înseamnă, prin impunerea domniilor fanariote, un timp de maximă supunere față de Poarta otomană, dar și începutul unei intense activități petiționare, de alcătuire și răspândire/difuzare de memorii și proiecte politice vizând diverse aspecte.

Un obiectiv al proiectelor politice referitoare la statul român modern, elaborate în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, este înlăturarea dominației otomane, sau cel puțin a celei turco-fanariote, și consolidarea autonomiei interne. O astfel de solicitare apare în proiectele elitei politice și bisericești moldo-valahe adresate curților de la Sankt Petersburg și Viena cu ocazia negocierii condițiilor diverselor tratate de pace dintre austrieci, ruși și otomani.

Într-un context favorabil, în anul 1821, regimul fanariot ia sfârșit în ambele principate, iar elita românească își fixează noi obiective politice și naționale.

Un proiect politic referitor la statul român modern, din prima jumătate a secolului al XIX-lea, este Constituția cărvunarilor-1822.

Documentul, elaborat în Moldova la doar un an de la înlăturarea regimului fanariot și revenirea domnilor pământeni la Iași și București, avea în vedere *aspecte precum: autonomia Moldovei în raport cu Imperiul Otoman, egalitatea cetățenilor în fața legii, așadar eliminarea discriminărilor și privilegiilor marii boierimi, și impunerea principiului separării puterilor în stat.* Deși neaplicat, proiectul din 1822 este sugestiv pentru aspirațiile boierimii cu vederi liberale, iar lupta românilor pentru punerea în practică a acestor țeluri se va intensifica în deceniile viitoare, cunoscând un moment de vârf în anii revoluției pașoptiste și în deceniul viitor (1848-1858).

Un fapt istoric care a favorizat formarea statului român modern, desfășurat în perioada 1857-1859, este constituirea și activitatea Adunărilor ad-hoc din Moldova și Valahia. Astfel, după ce Marile Puteri au acceptat formarea Divanurilor/Adunărilor ad-hoc, aleșii românilor din Moldova și Muntenia s-au pronunțat pentru următoarele obiective politice și naționale: formarea unui stat numit România, stat condus de un principe străin; o guvernare reprezentativă, neutralitatea și autonomia noului stat român. În ciuda nerespectării acestor doleanțe de către Puteri, românii s-au mobilizat și, la 5 și 24 ianuarie 1859, Adunarea electivă a Moldovei și Adunarea electivă a Valahiei au ales același domnitor, pe fostul revoluționar pașoptist Al. Ioan Cuza, punând marile puteri în fața unui „fapt implinit”.

Statul român modern, edificat prin dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, a fost consolidate prin politica sa unificatoare și reformatoare din deceniul șapte al secolului XIX – formarea unei adunări legislative unice și a unui guvern unic în ianuarie 1862, secularizarea averilor mănăstirești – 1863, reforma agrară, cea a instrucțiunii publice /învățământului – 1864, reforma sistemului/legislației din domeniul judecătoresc – Codul Penal și Codul Civil din anii 1864-1865. Bazele statului român modern erau puse, dar trebuiau continuate și consolidate.

Un punct de vedere referitor la consolidarea statului român în deceniul șapte al secolului al XIX-lea este acela că, ceea ce s-a început în timpul domniei lui Cuza - mai ales prin guvernul M. Kogălniceanu (1863-1865) - a fost consolidat prin adoptarea Constituției liberale din 1866 și impunerea principiului monarhiei constituționale ereditare, prin aducerea prințului german Carol de Hohenzollern pe tronul Principatelor Unite – numite de atunci România -, și înscrierea acestui principiu în Constituția din 1866.

În concluzie, dacă la finalul secolului XVIII statul român modern era doar o proiecție abstractă, un ideal himeric, începe să prindă contul în secolul XIX. După creionarea unui program de realizare a statului român modern la început de secol XIX, apoi clar definit prin proiectul pașoptist, statul român modern este realizat prin activitatea *Generației Unirii* în anii 1857-1859 și consolidat prin politica reformatoare din timpul domniei lui Al.I. Cuza și din primii ani de domnie ai prințului străin – Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Puterea suzerană a Principatelor Române precizată în sursa A este Imperiul Otoman.
2. Prezența comisarilor puterilor garante a dezvăluit forța mișcării unioniste în Moldova, mii de oameni ieșindu-le în întâmpinare.
3. Cele două spații istorice sud-carpătice precizate atât în sursa **A**, cât și în sursa **B** sunt București și Țara Românească.
4. Sursa B.
5. Cauză: „*pentru că a redefinit relația dintre Puteri și Imperiul Otoman*”.
- Efect: „*Tratatul de la Paris [...] a marcat un progres semnificativ (pentru Principatele Române)*”.
6. Alte două acțiuni desfășurate de români în deceniile cinci - șase ale secolului al XIX-lea (*între anii 1841 și 1860*) pentru constituirea statului român modern, în afara celor la care se referă sursele **A** și **B**, sunt elaborarea proiectului politic pașoptist și realizarea Unirii Principatelor prin dubla alegere a domnitorului Al.I. Cuza.

Elaborarea proiectului politic pașoptist. Generația pașoptistă – N. Bălcescu, I.C. Brătianu. C.A. Rosetti, I. Ghica, V. Alecsandri, M. Kogălniceanu, Al.I. Cuza ș.a., cu ocazia revoluției din anul 1848, a elaborat un amplu program de regenerare națională. Proiectul politic pașoptist viza unirea Principatelor Moldova și Valahia, modernizarea statului printr-o amplă politică reformatoare și dobândirea independenței de stat. Proiectul va prinde contur, va începe să fie aplicat, la circa un deceniu de la revoluția anului 1848.

A doua acțiune desfășurată de români în deceniile cinci și șase ale secolului XIX pentru constituirea statului român modern o constituie *dubla alegere a lui Al.I. Cuza*. Profitând de lipsa de claritate a unor prevederi din *Convenția de la Paris*, în ianuarie 1859 adunările electivă de la Iași și București au ales același domnitor și în Moldova, și în Muntenia, realizând astfel Unirea Principatelor dunărene.

7. O caracteristică a Constituției din 1866 este aceea că impunea principiul unei dinastii constituționale ereditare în cadrul familiei de Hohenzollern-Sigmaringen.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Domnul Țării Românești este Mircea cel Bătrân.
2. Secolul XIV.
3. Domnul Moldovei este Petru I Mușat.

O acțiune desfășurată de Petru Mușat în anul 1387 este aceea că prestează omagiu regelui Vladislav Jagello recunoscându-l ca suzeran al său și făgăduindu-i ajutor împotriva dușmanilor.

4. Două informații referitoare la acțiunile din 1388 sunt:

În 1388 regele Poloniei se adresează lui Petru Mușat, rugându-l să-l împrumute cu 4000 de ruble de argint.

În 1388, Petru Mușat îi împrumută regelui Poloniei numai 3000 de ruble de argint. Petru primește, în schimb, un act specificând că suma va fi restituită în termen de trei ani, garanție fiind ținutul Haliciului, numit și Pocuția.

5. Tratatul de la Radom, act diplomatic semnat de către conducătorii Țării Românești și Poloniei, Mircea cel Bătrân și Vladislav Jagello, este un document care prevede aspecte legate de sprijinul militar reciproc în cazul unui conflict cu Ungaria regelui Sigismund de Luxemburg, sau în cazul semnării unui tratat de pace cu Ungaria.

Primul fragment care susține acest punct de vedere este: „(...) *Se prevedea (...) că regele Poloniei nu va porni la războiul contra Ungariei fără să fi comunicat lui Mircea [cel Bătrân] și divanului acestuia motivul, perspectivă aprobată în prealabil de sfatul polon*”.

Al doilea fragment este: „*De asemenea, dacă s-ar face pace între Sigismund, regele Ungariei, și Mircea [cel Bătrân], ea va trebui să fie acceptată și confirmată și de Vladislav Jagello*”.

6. Faptul istoric relevant care susține afirmația conform căreia o altă instituție centrală, în afara celor la care se referă sursa dată, este organizată în spațiul românesc, în secolele al XII-lea – al XVI-lea, este acela al întemeierii instituției bisericești în Țările Române. Astfel, Nicolae Alexandru, domn al Țării Românești, întemeiază Mitropolia ortodoxă a Ungro-Vlahiei, la Curtea de Argeș, în anul 1359 – secolul XIV. Tot instituția Bisericii este întemeiată și în Moldova, tot în secolul al XIV-lea, de către domnitorul Petru I Mușat – 1387 – Suceava.

Secolul XX reprezintă, atât pentru Europa, cât și pentru România, un secol al extremelor: întâlnim atât ideologii și practici politice democratice, cât și ideologii și regimuri politice totalitare, de dictatură.

Natura acestor regimuri politice poate fi ilustrată și de legile fundamentale, de constituțiile în vigoare în anumite perioade de timp. O Constituție adoptată în România în primele patru decenii ale secolului al XX-lea este *Constituția din 1923*.

O caracteristică a acestei constituții din anul 1923 este aceea că ea consolidează caracterul democratic al regimului politic din România interbelică. Astfel, Constituția din 1923, numită și Constituția Unirii, sau a regelui Ferdinand I, păstrează toate principiile democratice din legea fundamentală din anul 1866: monarhia constituțională ereditară, suveranitatea poporului, separarea puterilor în stat, pluralismul politic, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești, domnia legii. Caracterul democratic al acestui act fundamental este întărit prin impunerea votului universal masculin și eliminarea discriminărilor la adresa necreștinilor, adică a evreilor. Astfel, de dreptul la vot se pot bucura toți bărbații în vârstă de peste 21 de ani, indiferent de avere, nivel de instrucție, religie, deși anumite categorii sunt excluse – magistrații, ofițerii activi etc – cei care purtau arme.

Două ideologii totalitare existente în Europa Occidentală în deceniul patru al secolului al XX-lea (1931-1940) sunt ideologia fascistă din Italia lui Mussolini, și cea nazistă din Germania lui Hitler, numită și național-socialistă.

O caracteristică a ideologiei fasciste o constituie impunerea controlului total al Statului în raport cu cetățeanul ale cărui drepturi și libertăți sunt puse pe planul al doilea, fascismul fiind profund antiliberal.

O caracteristică definitorie a nazismului hitlerist o constituie atitudinea extrem de agresivă la adresa evreilor, nazismul promovând ideea neștiințifică a existenței raselor superioare ariene- germanii -, respectiv a raselor inferioare – evreii fiind primii vizați de legislația și măsurile politice naziste - Holocaustul.

Un punct de vedere referitor la practicile politice din România în perioada 1949-1952 este acela că ele copiază aproape în totalitate modelul stalinist – Stalin fiind cel care a comunizat România la finalul celui de-al Doilea Război Mondial.

Astfel, existența unui singur partid politic – P.C.R. devenit P.M.R. -, confiscarea proprietății private – a fabricilor (proces numit naționalizare), locuințelor private, micilor ateliere, comasarea terenurilor agricole (proces numit colectivizarea agriculturii), impunerea cultului personalității lui Stalin (orașul Brașov va fi redenumit *Orașul Stalin*, multe străzi, fabrici, C.A.P.-uri, școli, institute etc. vor purta numele lui Stalin, controlul societății prin intermediul poliției politice – *Securitatea* -, care copia întru-totul poliția politică a Uniunii Sovietice – K.G.B.-ul -, eliminarea fizică a tuturor oponentilor regimului – foști patroni, foști moșieri, *chiaburi*, intelectuali, studenți, preoți greco-catolici, ortodocși, protestanți, neoprotestanți etc, manipularea și propaganda cu ajutorul mass-media – toate aceste acțiuni ilustrează un climat de teamă, de îngrijorare și de spaimă pentru marea majoritate a populației. Aceste măsuri totalitare au asigurat succesul regimului, orice opoziție fățișă fiind anihilată, iar controlul polițienesc transformând România într-un imens lagăr, o uriașă închisoare (în așa-numitul *obsedant deceniu*).

În concluzie, la începutul secolului XX, regimul politic din România era organizat conform unor norme liberal-democratice prevăzute de Constituția din 1923.

Europa interbelică marchează și manifestarea totalitarismelor extremiste – totalitarismul fascist italian, respectiv, totalitarismul nazist german – ambele de extremă dreaptă. Finalul celui de-al Doilea Război Mondial aduce înfrângerea și înlăturarea fascismului și nazismului din Europa Occidentală, dar și consolidarea și extinderea totalitarismului comunist într-o mare parte a Europei centrale și de sud-est, inclusiv la impunea sa în România, pe fondul dezinteresului, chiar a complicității Occidentului democratic, pentru această zonă a lumii.

Începând cu jumătatea secolului XX, România a fost guvernată într-o manieră totalitară, totalitarismul comunist fiind un produs de import, adus în România de către Armata Roșie „eliberatoare” a lui I.V. Stalin.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Dimitrie Cantemir.

2. În toamna anului 1442, Iancu de Hunedoara distruge la Poarta de Fier un detașament turcesc și sfărâmă, pe Ialomița, în Țara Românească, grosul armatei dușmane, luându-i o pradă ușoară.

3. Cele două spații istorice la care se referă ambele surse sunt Țara Românească și Imperiul Otoman.

4. Sursa A.

5. Cauză: „În condițiile ofensivei habsburgice și rusești, turcii nu mai au încredere în principii aleși din rândul boierilor locali.”

Efect: „Ca urmare, trec la un alt sistem, de compromis între autonomie și administrație directă, acela al numirii unor domni din rândul grecilor din Fanar (cartier al vechiului Constantinopol) [...] sau din familii românești fanariotizate [...]”

6. Două acțiuni diplomatice din secolele al XV-lea – al XVI-lea, referitoare la spațiul românesc sunt tratatele semnate de Ștefan cel Mare, respectiv, de Mihai Viteazul, cu puterile creștine.

În secolul al XV-lea, Ștefan cel Mare, domn al Moldovei, se aliază în anul 1459 cu regele Poloniei, Cazimir al IV-lea. Tratatul, care îmbracă și forma unui act de vasalitate al lui Ștefan față de suzeranul său polonez, este îndreptat împotriva unui eventual atac al Ungariei și încercărilor pretendentului Petru Aron de a recupa tronul Moldovei. Tratatul are succes, Ștefan cel Mare obținând ceea ce își propusese.

În secolul al XVI-lea, domnul Țării Românești, Mihai Viteazul, se aliază cu principele Transilvaniei, Sigismund Bathory. Tratatul, semnat la Alba Iulia, are un caracter antiotoman, dar este și de vasalitate a lui Mihai față de principele Ardealului. Conform tratatului, Mihai devenea locțiitorul principelui, iar conducerea Valahiei revenea unui sfat de doisprezece boieri, ultima sentință judecătorească fiind cea a principelui. Așadar, Mihai era redus la nivelul unui subordonat al principelui. Deși nemulțumit de clauzele acordului semnat de boierii săi, Mihai primea totuși promisiunea sprijinului militar împotriva oștilor lui Sinan Pașa.

7. O asemănare între autonomiile locale atestate în spațiul românesc în secolele al IX-lea – al XI-lea este aceea că ele sunt organizate ca voievodate. Astfel, atât autonomia în fruntea căreia se afla Gelu, cât și cea în fruntea căreia se afla Menumorut erau organizate ca voievodate.

SAU: Atât voievodatul lui Glad, cât și cel al lui Gelu sunt amintite în izvorul istoric numit *Cronica lui Anonymus...*

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Nicolae Ceaușescu.

2. secolul XX.

3. Un spațiu istoric din Europa Occidentală este Republica Federală Germania (RFG).

O caracteristică a relațiilor dintre România și RFG este aceea că s-a ajuns la o înțelegere în problema emigrării persoanelor de naționalitate germană domiciliată pe teritoriul României.

4. Două informații referitoare la Statele Unite ale Americii sunt:

Nicolae Ceaușescu a continuat politica de deschidere, în special față de Statele Unite ale Americii.

Relațiile României comuniste cu Statele Unite au căpătat o nouă dinamică, permițând României, între altele, accesul în organizațiile comerciale internaționale.

5. Relațiile României cu URSS, în timpul conducerii lui N. Ceaușescu, au fost strânse din punct de vedere economic, dar uneori tensionate din punct de vedere politic, Uniunea Sovietică fiind iritată de bunele relații româno-chineze,

Prima informație din text care susține acest punct de vedere este: „(autoritățile de la București) au făcut eforturi pentru îmbunătățirea relațiilor [...] cu URSS [...]”.

Al doilea fragment care susține opinia este: „Vizita lui Ceaușescu în China din 1971 a dus la o nouă perioadă de răcire a relațiilor româno-sovietice. La întoarcerea din R.P.Chineză, Ceaușescu a făcut o escală în URSS, dar nu s-a bucurat de o primire călduroasă. [...]”

6. Faptul istoric relevant care demonstrează afirmația că *practicile politice utilizate în România, în anul 1948, au caracter totalitar* este acela că Partidul Comunist Român a monopolizat puterea. Astfel, PCR a devenit partid unic, asimilând PSD-ul, formând P.M.R. – partid unic. De asemenea, toți opozanții (lideri politici, patroni, bancheri, ziariști, studenți, intelectuali, preoți etc.) au fost urmăriți, arestați, schingiuiți și uciși de poliția politică – Securitatea, formată tot în anul 1948. De asemenea, noua lege fundamentală, Constituția din 1948, avea la bază principii totalitare: partid unic, dictatura proletariatului, nesepararea puterilor în stat, limitarea drepturilor și libertăților cetățenești, încălcarea dreptului de proprietate privată, de liberă exprimare etc.

Începând cu jumătatea secolului XIX, românii au putut să pună în practică proiectul politic pașoptist, proiect care viza Unirea Principatelor, modernizarea statului printr-o amplă operă reformatoare și dobândirea Independenței de stat. Generația pașoptistă – M. Kogălniceanu, Al.I. Cuza, V. Alecsandri, I.C. Brătianu, C.A. Rosetti, I. Ghica, Ștefan Golescu, Nicolae Golescu ș.a. este cea care a gândit, a redactat și a împlinit practic proiectul politic pașoptist.

Revoluția pașoptistă a fost înfrântă în primăvara sau toamna anului 1848, dar liderii ei și-au continuat acțiunile, în exil sau în țară, pentru ca obiectivele să prindă viață. Ceea ce s-a și întâmplat, atunci când contextul a permis-o. Un astfel de prilej favorabil este cel oferit de înfrângerea Rusiei în Războiul Crimeii și de înființarea adunărilor/divanurilor ad-hoc, în anul 1857, care trebuiau să exprime voința românilor la Iași și București.

Ca atare, două prevederi ale proiectelor politice referitoare la statul român, elaborate în 1857 sunt: formarea unui singur stat numit România, în fruntea căruia să se afle un principe străin dintr-o dinastie domnitoare a Europei. Statul român trebuia să fie organizat pe principii liberale, să se bucure de autonomie și neutralitate.

Însă nu toate marile puteri erau de acord cu unirea și prințul străin, așa că românii au trebuit să găsească cele mai potrivite modalități de atingere a obiectivelor naționale, iar soarta îi ajută pe cei îndrăzneți. Două fapte istorice care au loc în spațiul românesc între anii 1859-1863 sunt dubla alegere a aceluiași domnitor – Al.I. Cuza la 5 și 24 ianuarie 1859, și unificarea diferitelor servicii ale statului.

O caracteristică a actului realizat în ianuarie 1859 este că el a dovedit geniul politic al unioniștilor care au pus marile puteri ale Europei în fața *faptului împlinit*. Adunările ad-hoc au cerut în anul 1857 alegerea unui prinț străin, însă marile puteri s-au opus, ele cerând ca românii să aleagă domnitori români, în Moldova și în Valahia. Românii, profitând de faptul că în *Convenția de la Paris* din 1858 nu se stabilea în mod clar ca domnitorii aleși să fie persoane diferite, au ales același domnitor – la 5 ianuarie 1859 la Iași, în Moldova, la 24 ianuarie 1859, la București, în Țara Românească, realizând Unirea Principatelor prin folosirea politiciii/tacticii „faptului împlinit”, marile puteri trebuind să se supună deciziei țării, unele mai repede, altele mai târziu.

Dup primii ani de domnie, în care a reușit să unească diferite departamente și să obțină acceptul marilor puteri pentru unirea deplină, domnitorul Cuza a început vasta sa operă reformatoare, avându-l ca prim-ministru pe M. Kogălniceanu, anul 1864 fiind unul plin de astfel de acțiuni. O asemănare între măsurile adoptate în politica internă a statului român în anul 1864 este aceea că ele urmăreau consolidarea statului. De asemenea, ele erau dorite încă din timpul revoluției pașoptiste. Astfel, atât *reforma agrară* din vara anului 1864, - cea care desființa claca și împrumutul circa 0,5 milioane de țărani cu circa 2 mil. de hectare de pământ -, cât și *reforma instrucțiunii publice*, - care impunea gratuitatea și obligativitatea învățământului primar pentru ambele sexe, dar și organizarea învățământului românesc pe trei niveluri - erau incluse în textul *Proclamației de la Islaz* din iunie 1848. Cele două reforme vizau societatea în ansamblul ei, sute de mii, chiar milioane de locuitori.

După domnia de șapte ani a lui Vodă Cuza, a urmat domnia de 48 de ani a lui Carol I. Acesta, ajutat de oameni politici pricepuți, precum premierul Brătianu, ministrul de Externe Kogălniceanu, dar și prin eroismul armatei care a luptat la Grivița și Plevna, a reușit să îplinească și idealul dobândirii Independenței României – 1877-1878. Însă, atitudinea aliatului rus în timpul și după Războiul de Independență a relevat ostilitatea Rusiei, care amenința cu ocuparea întregii țări, pentru că îndrăznisem să ne opunem ocupării sudului Basarabiei de către țar. În acest context se încadrează și acțiunile desfășurate de statul român în deceniul nouă al secolului al XIX-lea, anume aderarea la alianța Puterilor Centrale (Germania, Austro-Ungaria și Italia). România a trebuit să semneze acordul diplomatic cu Tripla Alianță, care era singura capabilă să ne ofere sprijin în cazul unui foarte probabil atac rusesc. Prin urmare, aderarea României la alianța Puterilor Centrale în anul 1883 a adus țării stabilitate, securitate, un statut recunoscut pe plan internațional, iar Rusia s-a abținut de la gesturi agresive.

Alianța semnată în 1883, reînnoită de mai multe ori, a adus României trei decenii de pace necesare dezvoltării interne. La începutul secolului XX marile puteri se întreceau în gesture curtenitoare la adresa țării noastre, fiecare din cele două tabere căutând să ne obțină sprijinul într-un eventual război generalizat.

În concluzie, cea de-a doua jumătate a secolului XIX a adus împlinirea proiectului politic pașoptist: Unirea Principatelor sub Al.I. Cuza – 1859, modernizarea din anii domniei lui Cuza și ai domnitorului/regelui Carol I, obținerea și recunoașterea independenței de stat – 1877-1878 și siguranța în fața agresiunilor externe prin semnarea tratatului de aderare la Tripla Alianță/Puterile Centrale – 1883.

Test 3/2021 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Stalin.
2. Gheorghiu-Dej avea grijă ca revolta maghiară din 1956 să nu contagieze și societatea românească.
3. Cele două spații istorice precizate atât în sursa **A**, cât și în sursa **B** sunt România și Moscova.
4. Sursa A.
5. Cauză: „*pe măsura acutizării conflictului chino-sovietic, pe care Gheorghiu-Dej se oferă să-l medieze, voturile independente ale României se înmulțesc*”.
- Efect: „*Drept urmare, regimul capătă respectabilitate în ochii Occidentului, interesat să slăbească coeziunea Pactului de la Varșovia*”.
6. Alte două acțiuni desfășurate în România, în perioada 1951-1970, în afara celor la care se referă sursele **A** și **B**, sunt zdrobirea rezistenței montane și colectivizarea agriculturii.

Zdrobirea rezistenței montane. Grupările de partizani, care așteptau în zadar ajutorul american, compuse din ofițeri care juraseră credință regelui Mihai nevoit să abdice și să plece în exil, și care doreau o țară liberă și demnă, preoți care nu acceptau desființarea Bisericii Greco-Catolice sau subordonarea Bisericii Ortodoxe, intelectuali și studenți care nu acceptau falsificarea istoriei și denigrarea valorilor naționale, țărani care se opuneau colectivizării agriculturii etc. au fost urmărite, decimate și, în cele din urmă, anihilate de către poliția politică – Securitatea -, ultimele nuclee de rezistență montană fiind eliminate la sfârșitul anilor 1950 (1959), iar membrii lor au umplut închisorile și lagărele: Făgăraș, Gherla, Aiud, Râmnicu Sărat, Mislea – în această din urmă temniță fiind închisă și cunoscuta eroină din zona Câmpulung Argeș - Elisabeta Rizea.

Cea de-a doua acțiune desfășurată în România în perioada de după anul 1951 o constituie continuarea și finalizarea procesului de *colectivizare a agriculturii*, proces care se va încheia în anul 1962. Astfel, într-o primă etapă, autoritățile comuniste au căutat să realizeze acele „întovărășiri” benevole, acțiuni care a eșuat din cauza împotrivirii sătenilor. Apoi, regimul comunist a impus sistemul cotelor obligatorii, căutând să îi ruineze economic pe țărani refractari. După un recul al procesului de comasare forțată a terenurilor agricole, pas înapoi determinat de pericolul unei revolte asemănătoare celei din Ungaria din anul 1956, la finalul anilor '50 și la începutul anilor '60 (anii 1958-1962), folosind constant unitățile de represiune – Miliția și Securitatea – autoritățile de la București au declarat încheiat procesul de colectivizare – aprilie 1962. „Transformarea socialistă a agriculturii” se încheiase, costurile, declarate doar parțial de autorități, fiind imense și pe termen lung, numărul victimelor fiind de ordinul zecilor și sutelor de mii.

7. O asemănare între practicile politice utilizate în România, în ultimul deceniu al secolului al XX-lea (anii 1991-2000) o constituie caracterul lor democratic. Astfel, atât alegerile libere, periodice, corecte - locale, parlamentare, prezidențiale - desfășurate în anii 1990, 1992, 1996, 2000, cât și adoptarea unei noi legi fundamentale cu principii democratice – Constituția din 1991 – consolidează regimul democratic din România postcomunistă, postdecembristă.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Alianța politico-militară precizată în sursă se numește Puterile Centrale.
2. Secolul XX.
3. Prim-ministrul guvernului român este Alexandru Marghiloman.

O acțiunea desfășurată de acesta este semnarea Tratatului de la București, prin care România devenea dependentă politic și economic de Puterile Centrale.

4. Două informații referitoare la Pacea de la Brest-Litovsk sunt:

Pacea de la Brest Litovsk a fost semnată la 18 februarie/3 martie 1918, de noul guvern bolșevic al Rusiei.

Pacea de la Brest-Litovsk a fost semnată de guvernul bolșevic rus cu Puterile Centrale, el aducând România într-o situație periculoasă.

5. Evenimentele desfășurate pe front în anul 1917 au însemnat atât atacuri, cât și bătălii de apărare pentru armata română; succesele militare româno-ruse la Mărăști și Mărășești au fost însă spulberate de dezorganizarea armatei ruse aliate, ceea ce a pus România într-o situație extrem de dificilă, deși armatele Puterilor Centrale au fost oprite temporar.

Primul citat care susține acest punct de vedere este: „*Războiul s-a reluat cu înverșunare pe frontul din Moldova în iulie 1917, când generalul Averescu a pornit ofensiva de lângă Mărăști, în cadrul efortului general [...] de a învinge Puterile Centrale*”.

Al doilea fragment este: „*Luptele îndârjite au atins punctul culminant la 6/19 august, la Mărășești, când armata română a oprit înaintarea trupelor austriece și germane și a pus practic capăt ofensivei acestora*.”

6. Faptul istoric relevant care dovedește că *România se implică în anul 1916 în relațiile internaționale* este acela că România a semnat două convenții cu statele din Antanta, apoi s-a alăturat militar Antantei împotriva Puterilor Centrale. Așadar, în anul 1916, România s-a implicat în relațiile internaționale atât prin acțiuni diplomatice cât și militare.

Test3/2021 MEC – propunere de rezolvare - *prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Evoluția politică a spațiului românesc în Evul Mediu

Pornind de la obștile sătești, de la acele „romanii populare”, în spațiul României de astăzi, într-un context favorabil, ajung să se închege primele autonomii locale, primele stătulețe: voievodate, cnezate, „țări”.

Un izvor istoric în care sunt atestate autonomiile locale din spațiul românesc intracarpatic (Transilvania) în secolele al IX-lea – al XI-lea se numește *Cronica lui Anonymus*, sau *Gesta Hungarorum*.

Două caracteristici ale acestor autonomii locale sunt: atât autonomia condusă de către Gelu, cât și cea condusă de către Menumort erau organizate în forma voievodatului, iar cea de-a doua caracteristică este aceea că fiecare din aceste voievodate avea o reședință fortificată: cetatea Dăbâca, respectiv, cetatea Biharea.

Dar cele mai semnificate procese de închezare a unui stat românesc se produc la Sud de Carpați, unde izvoarele istorice consemnează existența unor autonomii ce evoluează spre formula statului de sine stătător.

Două informații din *Diploma Cavalerilor Ioaniți* (1247) referitoare la autonomiile locale din spațiul sud-carpatic sunt: existența a două voievodate – avându-i în frunte pe voievozii Litovoi și Seneslau, dar și existența a două cnezate, avându-i în frunte pe cnezii Ioan și Farcaș. De la aceste nuclee începe, în prima parte a secolului următor, închezarea statului Ungro-Vlahia.

O acțiune desfășurată în **deceniul patru al secolului al XIV-lea*** (să spunem anii 1330-1331), în procesul de constituire a statului medieval românesc din Sudul Carpaților o constituie victoria lui Basarab în bătălia de la Posada, confruntare descrisă în detaliu – artistic și narativ - de către documentul istoric numit *Cronica pictată de la Viena*. Regele Ungariei, nemulțumit de faptul că voievodul român Basarab ocupase cetatea Severinului, organizează o expediție de pedepsire la sud de Carpați. Basarab trimite o solie regelui Carol Robert de Anjou, în care promite restituirea cetății Severinului, plata unei mari sume de bani și trimiterea unui fiu ca scutier/cavaler la curtea regelui ungar. Carol Robert refuză oferta, pătrunde în Țara Românească și înaintează spre capitala țării. Fiind surprins de răcirea vremii, de dificultățile terenului, de aprovizionare, regele decide să se retragă. Însă, Basarab surprinde armata ungară într-o zonă prăpăstioasă, cunoscută în literatura istorică sub numele de Posada. În această bătălie (9-12 noiembrie 1330), armata ungară este zdrobită, chiar regele trebuind să-și schimbe hainele pentru a putea supraviețui prin fugă. Victoria lui Basarab de la Posada dovedește forța statului românesc sud-carpatic și marchează întemeierea statului românesc de sine stătător.

Un punct de vedere referitor la acțiunile politice desfășurate în a doua jumătate a secolului al XIV-lea, în spațiul românesc dintre Carpați și Dunăre este că statul întemeiat de către Basarab a fost consolidat de către urmașii săi – dinastia Basarabilor. Astfel, fiul și urmașul întemeietorului Basarab – Nicolae Alexandru – a întemeiat Mitropia ortodoxă de la Curtea de Argeș (1359), legitimând astfel existența unui stat de sine stătător, el putând primi titlul de *autocrator - domn de sine stătător*. Nepotul lui Basarab, Vladislav Vlaicu, a continuat efortul de consolidare statală, întemeind încă o Mitropolie ortodoxă – la Severin - și încurajând comerțul prin baterea primelor monede și stabilirea de relații comerciale cu Regatul Ungariei și cu orașele transilvane.

Mircea cel Bătrân stabilește noi relații de cooperare cu regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg, și se implică în cruciadele antiotomane care căutau să alunge armatele otomane din Balcani.

În concluzie, între secolele IX-XIV, evoluțiile din spațiul românesc sunt semnificative: pornind de la autonomiile locale se constituie statele medieval. Dacă în spațiul intracarpatic autonomiile locale sunt subordonate Regatului Ungariei, cele de la sud de Carpați evoluează pe calea cristalizării statale, Țara Românească ajungând un stat însemnat în această parte a Europei, și, începând cu finalul secolului XIV, un bastion al Europei creștine în lupta cu Semiluna.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Imperiul Otoman.

2. Domnitorul păstra un rol decisiv în procesul legislativ, putea înainta Parlamentului propriile sale proiecte de legi și avea dreptul de a se opune prin veto.

3. Domnitorul menționat în ambele surse este Carol.

Legea fundamentală menționată și în sursa A, și în sursa B este Constituția (din 1866).

4. Sursa A.

5. Cauză: „*aducerea [...] unui principe străin, în fruntea țării, ca și adoptarea Constituției de la 1866 fără asentimentul Porții*”.

Efect: „*erau dovezi de independență (a României)*”.

6. Alte două acțiuni desfășurate de români, în anul 1877, în afara celor la care se referă sursa B, sunt proclamarea independenței și participarea la războiul antiotoman din Balcani.

Proclamarea independenței țării. În condițiile în care artileria otomană bombardă orașele românești de la Dunăre, iar cea română răspundea bombardând Vidinul, membrii Parlamentului român au cerut ministrului de Externe să prezinte situația. Așa că, la data de 9 mai 1877, ministrul de Externe, M. Kogălniceanu, a proclamat independența României, discurs ținut în Camera Deputaților, iar deputații au votat o moțiune în acest sens. Peste o zi – pe 10 mai 1877 -, și Senatul a adoptat o moțiune similară, iar principele Carol a semnat decretul-lege de intrare în vigoare a *Declarației de independență*.

Participarea militară la războiul antiotoman. Inițial, guvernul rus a refuzat cooperarea militară română, însă lucrurile nu au evoluat bine pentru Imperiul Țarist. Așa că, marele duce Nicolae, comandantul armatelor ruse din Balcani, a solicitat ajutor prințului Carol. În urma unei înțelegeri verbale, domnitorul Carol a primit comanda trupelor de la Plevna și, în fruntea armatelor române a trecut Dunărea. Între august și decembrie 1877, armatele româno-ruse au obținut victorii în bătăliile antiotomane de la Grivița, Rahova și Plevna.

7. O asemănare între prevederile a două proiecte politice referitoare la statul român elaborate în 1848 este aceea că ele priveau impunerea unui regim politic liberal. Astfel, atât în programul pașoptiștilor moldoveni, elaborat la Brașov, în exil, la data de 12 mai 1848, numit *Prințipurile noastre pentru reformarea patriei*, cât și în programul adoptat de către pașoptiștii munteni la data de 9 iunie 1848, și numit *Proclamația de la Islaz*, se solicita desființarea privilegiilor, egalitatea în fața legii, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Vlad Țepeș.

2. secolul XV.

3. Acțiunea diplomatică din 1459 este încheierea de către Ștefan cel Mare a unei convenții cu regele Cazimir al Poloniei prin care l-a recunoscut suzeran unic.

Un motiv al acceptării acestei convenții și a statutului de vasal de către domnul Moldovei, Ștefan cel Mare, este că astfel Ștefan reușea îndepărtarea de la hotarul Moldovei a rivalului său, Petru Aron, primejdia cea mai imediată pentru puterea încă neconsolidată a noului domn.

4. Două informații referitoare la evenimentele istorice care au loc în anul 1462 sunt:

În anul 1462 are loc atacul lui Mahomed al II-lea împotriva domnitorului Vlad Țepeș.

În același an, 1462, profitând de atacul sultanului asupra lui Vlad Țepeș, Ștefan [cel Mare] a încercat fără succes să cucerească Chilia.

5. În anul 1467, regele Ungariei, Matias Corvin, a atacat Moldova, dorind să-l detroneze pe Ștefan cel Mare care ocupase cetatea Chilia, însă rezultatul confruntării nu a fost unul favorabil pentru regele Ungariei care s-a retras peste munți fără a-și atinge obiectivul politic.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „*Matias Corvin [regele Ungariei] a intrat în campanie la sfârșitul anului 1467, înaintând în fruntea unei mari armate spre Suceava, capitala Moldovei, unde nădăjduia să-l instaleze pe candidatul său la domnie*”.

Al doilea fragment este: „*În drum însă, la Baia, [...] unde regele se oprise pentru pregătirea asaltului final, Ștefan [cel Mare] dezlanțuie contraatacul; trădat însă de unii boieri el nu a reușit să nimicească, așa cum plănuiise, oastea ungară. Lupta a rămas nedecisă, dar avântul ofensivei regale a fost oprit*”.

6. Afirmatia că reprezentantul instituției politice centrale din Moldova participă la relațiile internaționale din perioada 1491-1500 poate fi demonstrată prin următorul fapt istoric: În anul 1497, domnul Ștefan cel Mare, deci reprezentantul Domniei, îl învinge în lupta de la Codrii Cosminului pe regele Poloniei, Ioan Albert. Peste doi ani, în 1499, Ștefan cel Mare încheie un tratat de pace în condiții de egalitate cu același suzeran polonez. Așadar, reprezentantul Domniei, Ștefan

cel Mare, se implică în relațiile internaționale din anii 1497-1499 atât prin acțiuni militare (lupte), cât și prin acțiuni diplomatice (tratate).

Test 4/2021 MEC – propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU C.N. „Decebal” Deva

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) Evoluția României în perioada 1951-1985

România postbelică a parcurs mai multe etape, cea dintâi – după 30 decembrie 1947 - fiind caracterizată de o docilitate, o supunere aproape absolută față de Kremlin, față de deciziile luate de Uniunea Sovietică.

Două fapte istorice desfășurate în România, în perioada 1951-1964, sunt *adoptarea Constituției* din anul 1952 și a *Declarației P.M.R. din aprilie 1964*.

O caracteristică a Constituției din anul 1952 este aceea că ea marchează maxima subordonare a României față de Uniunea Sovietică, fapt dovedit și de existența *Capitolului introductiv*.

În mod cu totul diferit, o caracteristică a *Declarației din aprilie 1964* este că demonstrează cea mai vizibilă ruptură în relațiile româno-sovietice din timpul conducerii lui Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Această ruptură dintre București și Moscova se constată și în prevederile noii constituții a României, legea fundamentală a României adoptată în deceniul șapte al secolului al XX-lea (între anii 1961 și 1970) și anume *Constituția din 1965*.

O prevedere a acestei legi fundamentale este menținerea prevederilor referitoare la rolul dominant al partidului unic (fost P.M.R., devenit P.C.R.). Astfel, deși Constituția din 1965 marchează trecerea de la stalinism la național-comunism și contestă rolul dominant al U.R.S.S. în statele blocului comunist (eliminând *Capitolul introductiv*), legea fundamentală conține aceleași principii și practici totalitare comuniste.

Astfel, Constituția Republicii Socialiste România din 1965 stabilește că Partidul Comunist Român este partid unic. Ea statuează P.C.R. ca fiind singura forță politică a țării, el reprezintă muncitorii și țărani, controlează toate sectoarele de activitate: economic, politic, cultural, militar, judecătoresc, societatea în ansamblul său. Și, peste câțiva ani, printr-o revizuire a Constituției din 1965, se instituie funcția de președinte al R.S.R., funcție deținută de către Nicolae Ceaușescu, în același timp și secretar general al P.C.R.

Evoluția României între anii 1971-1985 se încadrează în tiparele neostalinismului, dar și ale comunismului de tip asiatic – maoist. Astfel, după vizitele din Asia – în China, Republica Populară Democrată Coreeană – din anul 1971, Nicolae Ceaușescu încetează linia de relativă liberalizare a regimului și impune un regim de factură neostalinistă. Astfel, se impune un tot mai grotesc cult al personalității, Nicolae Ceaușescu fiind în centrul preocupărilor propagandistice. Lui Nicolae i se alătură și Elena Ceaușescu, la rândul ei obiect al cultului personalității. Cele mai importante funcții de conducere sunt ocupate de către membrii familiei, sau de către persoanele din anturajul cuplului prezidențial de la București. Și, în tot acest timp, situația țării, a populației, a economiei se deteriorează, Securitatea caută să controleze și să reprime orice formă de împotrivire, iar pe plan diplomatic, România este tot mai izolată în raport cu statele democratice din Occident.

În consecință, starea populației înrăutățindu-se, criticile din Occident acutizându-se, starea economică a țării este fiind tot mai precară, regimul comunist din România dă semne că se va prăbuși în curând.

În concluzie, dacă anii '50 marchează o subordonare cvasitotală a României comuniste față de U.R.S.S., deceniul șapte – anii '60 – marchează un relativ liberalism și o bună prestație în relațiile internaționale, anii '70-'80 marchează o tot mai accentuată politică neostalinistă și o reverire la practicile dure din anii '48-'53, din timpul lui Stalin, fapt care conduce la explozia revoluționară din decembrie 1989.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

- Alexandru Ioan Cuza.
- În vara anului 1857, ultimii fruntași pașoptiști s-au reîntors în țară și au preluat conducerea mișcării unioniste din Țara Românească.
- Ambele surse se referă la principatele Moldova și Țara Românească.
- Sursa B.
- Cauză: „(Caimacamul Ghica) *Era temător ca inițiativa să nu fie preluată de revoluționarii de la 1848*”.
Efect: „*din această cauză a căutat să întârzie cât mai mult reîntoarcerea frunțașilor exilați*”.
- Două acțiuni desfășurate în anul 1864, în statul român modern, sunt *lovitura de stat a lui Alexandru Ioan Cuza și adoptarea Legii instrucțiunii publice*:

Lovitura de stat a domnitorului Alexandru Ioan Cuza. În anul 1864, premierul Mihail Kogălniceanu a încercat să impună reforma agrară, adică să desființeze claca și să împrădiatzească țărani cu pământ. Adunarea legislativă – Parlamentul unicameral – dominată de marii boieri – s-a opus proiectului legislativ al guvernului și a dat vot de blam executivului. Aceasta înseamnă că guvernul pierduse sprijinul legislativului și trebuia să demisioneze. Însă, domnitorul Al.I. Cuza, care sprijinea reforma rurală/agrară, a menținut guvernul Kogălniceanu și a desființat/a dizolvat Adunarea legislativă – 2 mai 1864. Această acțiune era o veritabilă lovitură de stat, pentru că domnul încălca astfel prevederile Convenției de la Paris – legea fundamentală a țării.

A doua acțiune desfășurată în anul 1864 în statul român modern este adoptarea *Legii instrucțiunii publice*. Legea reglementa organizarea și funcționarea sistemului școlar din România. Învățământul primar devenea obligatoriu și gratuit. De asemenea, învățământul românesc era organizat într-un spirit modern, el având trei grade, sau niveluri: primar, secundar și superior, atât pentru cel public, cât și pentru cel privat.

7. O asemănare între proiectele politice referitoare la statul român modern, elaborate în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, este aceea că ele urmăresc revenirea la domniile pământene. Astfel, atât proiectul elitei politice românești elaborat în anul 1772, cât și cel din anul 1791 au în vedere înlăturarea domniilor fanariote și reinstalarea domnilor români, pământeni în Moldova și Muntenia.

(sau că sunt adresate Marilor Puteri creștine – Rusia, Austria; sau că ele cer libertatea comerțului...)

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

- Ideologia precizată în sursă este marxism-leninismul.
- Secolul XX.
- Măsura legislativă din august 1948 este adoptarea *Legii pentru reforma învățământului românesc*.
O consecință a adoptării acestei legi este închiderea tuturor școlilor străine, inclusiv a celor administrate de culte.
- Două informații referitoare la justiție sunt:
Reorganizarea justiției României postbelice a oferit un cadru legal pentru acțiunile Securității.
A doua informație referitoare la justiție este că sistemul judecătoresc avea ca principală caracteristică subordonarea față de Partidul Muncitoresc Român și de stat.
- Organismele Ministerului de Interne, înființate în 1949 – Securitatea și Miliția - aveau ca scop controlul, supravegherea, pedepsirea tuturor celor care s-ar fi putut opune măsurilor Partidului Comunist indiferent în ce domeniu. Aceste structuri represive aveau menirea de a menține ordinea publică, înăbușirea oricărei rezistențe a populației față de confiscarea proprietății private, față de colectivizarea agriculturii etc.
Prima informație care susține acest punct de vedere este: „*La 23 ianuarie, a fost creată Direcția Generală a Miliției, chemată să înlocuiască Poliția și Jandarmeria. [...] La 7 februarie au fost create trupele de securitate. Ambele organisme au fost plasate sub autoritatea Ministerului de Interne*”.
- Al doilea fragment este: „*Principalele îndatoriri ale trupelor de securitate erau menținerea ordinii publice în centrele industriale și înăbușirea oricărei rezistențe față de măsurile guvernamentale, precum colectivizarea, confiscarea de bunuri și proprietăți*”.
- Faptul istoric relevant care susține afirmația că *regimul politic totalitar din România se consolidează în perioada 1965-1980* este acela că Nicolae Ceaușescu concentrează tot mai multă putere în mâinile sale și ale apropiaților săi, el fiind deasupra legii. Astfel, Nicolae Ceaușescu deținea numeroase funcții precum: președinte al Consiliului de Stat, apoi președinte al Republicii Socialiste România, secretar general al Partidului Comunist Român – partid unic, comandant suprem al forțelor armate. Tot lui i se subordonează direct Securitatea. Doar el

poate candida la funcțiile supreme în partid și în stat. Membrii familiei sale dețineau, de asemenea, importante posturi de conducere în partid, în guvern, în Marea Adunare Națională, la nivelul județelor: de exemplu, soția sa, Elena Ceaușescu, a ajuns până la funcția de prim-vice-prim ministru al Guvernului; fiul său, Nicu Ceaușescu, era prim-secretar al județului Sibiu, unii dintre frații lui Nicolae Ceaușescu au deținut posturi importante în ambasade, în conducerea armatei, în ministere etc.

Așadar, având fiind așa de multă putere concentrată în mâinile unui grup atât de restrâns, putem afirma că regimul totalitar comunist ceaușist s-a consolidat în anii 1965-1980.

Test5/2021 ME propunere de rezolvare - *prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva*
Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Evoluția politică a spațiului românesc în a doua jumătate a secolului al XIV-lea – secolul al XV-lea

După întemeierea statelor medievale românești prin acțiunile militare ale voievozilor Basarab I și Bogdan I, țările române extracarpătice se confruntă cu noi pericole, cel mai mare fiind cel reprezentat de Poarta otomană.

Un stat medieval din spațiul românesc extracarpatic este Țara Românească, al doilea, este Moldova.

O acțiune diplomatică desfășurată de reprezentantul instituției politice centrale – Domniei - din statul Țara Românească în relațiile internaționale din a doua jumătate a secolului al XIV-lea o constituie semnarea primului tratat antiotoman din această parte a Europei. Astfel, la finalul secolului al XIV-lea, Imperiul Otoman ajunge la Dunăre, după ce cucerise o mare parte a Peninsulei Balcanice. Ca să poată face față cu succes asaltului musulman, domnitorul Valahiei, Mircea cel Bătrân, se aliază cu regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg – 7 martie 1395, *Tratatul de la Brașov*. Conform tratatului, Mircea devenea vasalul regelui ungar, primind în schimb unele feude în Transilvania, care serveau și ca loc de refugiu în caz de atac otoman. De asemenea, domnitorul român urma să primească ajutor din partea suzeranului său. Aceleași obligații de natură militară reveneau și regelui ungar.

Confruntările militare la care participă românii la sfârșitul secolului al XIV-lea sunt continuate cu noi bătălii și în secolul al XV-lea.

Două conflicte militare la care participă românii, în prima jumătate a secolului al XV-lea sunt luptele armatelor moldovene împotriva cavalerilor teutoni localizați în zona Mării Baltice – luptele de la Grünwald și Marienburg.

Două asemănări între aceste bătălii, între aceste două acțiuni militare, sunt: în ambele bătălii, domnitorul Moldovei, Alexandru cel Bun, luptă împotriva cavalerilor teutoni, el sprijinindu-l astfel pe suzeranul său, regele Poloniei, Vladislav Jagello.

A două asemănare este aceea că ambele bătălii sunt câștigate de către domnul Moldovei, grație și rapidei cavalerii de care acesta dispunea.

Acțiunile militare, care continuă și de-a lungul celei de-a doua părți a secolului XV, sunt dublate și de acțiuni diplomatice – semnarea de tratate de alianță, de vasalitate, de pace, în funcție de interese și context.

Un punct de vedere referitor la acțiunile diplomatice la care participă românii în perioada 1451-1490 este că, în condițiile unui tot mai pronunțat pericol otoman, domnitorii români – fie din Valahia, fie din Moldova - se aliază cu mari puteri creștine din zonă – regatele Ungariei sau Poloniei.

Astfel, domnitorul Țării Românești, Vlad Țepeș, caută să-și protejeze țara în fața asaltului otoman aliindu-se cu regele Ungariei, Matia Corvin. În mod asemănător, domnul Moldovei, Ștefan cel Mare, se aliază, tot împotriva Porții otomane, cu același rege ungar Matia Corvin. Mai apoi, când domnul Moldovei consideră că Regatul Poloniei îi poate asigura un mai solid suport, se aliază cu regele acestei țări, Cazimir al IV-lea – tratatul de la Colomeea – 1485.

În concluzie, în secolele XIV-XV, evoluțiile din spațiul românesc sunt semnificative, în relațiile internaționale românii alternând confruntarea cu diplomația. Pornind de la alianțele încheiate de către domnul Țării Românești, Mircea cel Bătrân, continuând cu acțiunile militare care îl au ca protagonist pe domnul Moldovei, Alexandru cel Bun, apoi cu acțiunile diplomatice ale lui Țepeș sau Ștefan cel Mare, domnitorii români s-au integrat politicii de cruciadă promovată de statele europene și de papalitate. Îmbinând diplomația și confruntarea armată, voievozii amintiți anterior au reușit să salveze Țările Române de pericolul transformării lor în pašalâcuri otomane.

Notă: La pct. acțiuni militare din prima jum.XV – pot fi exemple și cu Iancu de Hunedoara – acțiuni antiotomane: Campania cea Lungă – 1443-1444; Kossovopolje – 1448 – antiotomane; ambele în Balcani. Diferențe – prima, succes; a doua, eșec. Sau: 1444 - cruciada de la Varna-eșec.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. *Declarația privind Europa Eliberată.*

2. În toamna anului 1945, Partidul Comunist a devenit tot mai puternic.

3. Sursa A – P. Groza.

Sursa B – Gheorghiu-Dej.

4. Sursa B.

5. Cauză: „*Antipatia pe care majoritatea românilor o resimțeau față de Uniunea Sovietică*”.

Efect: „*făcea ca perspectivele venirii la putere a unui regim prosovietic, liber ales, să fie foarte îndepărtate*”.

6. Alte două fapte istorice, din România postbelică, desfășurate între anii 1945-1954, sunt desființarea tuturor celorlalte partide politice și abdicarea forțată a regelui Mihai.

Desființarea partidelor democratice. Partidul Comunist din România sesizând că țărăniștii și liberalii se bucură de o mare popularitate din partea românilor, și, în cazul unor alegeri libere, acestea vor câștiga majoritatea voturilor, a decis să le elimine de pe scena politică. În vara anului 1947, înscenând o încercare de părăsire a țării de către liderii PNȚ („incidentul de la Tămădău”), Partidul Național Țărănesc a fost scos în afara legii, desființat. Toți liderii săi, fie că participaseră la acea tentativă de a părăsi țara, fie că nu, au fost judecați într-un proces organizat după modelul stalinist, au fost condamnați și întemnițați, pedepsele fiind foarte aspre, iar majoritatea liderilor pierind în închisorile de la Sighet, Aiud, Râmnicu Sărat etc. PNL s-a autodesființat, dar și liderii săi au fost încarcerăți, mulți dintre ei murind în detenție la Sighet sau Jilava. În 1948, PSD a fost silit să fuzioneze cu PCR, cei care au refuzat fiind, la rândul lor, încarcerăți.

Abdicarea regelui Mihai. În toamna anului 1947, toate statele din această parte a Europei unde URSS staționa numeroase trupe, sute de mii, milioane de soldați, erau comunizate sau în curs de comunizare. Toate aceste țări deveniseră „democrații populare”, organizate ca republici populare. Astfel că, regele Mihai, perceput ca un obstacol important în calea comunizării depline a țării, a fost silit să abdice. Prim-ministrul Petru Groza și liderul PCR – Gheorghiu-Dej au cerut audiență la rege și l-au silit să semneze actul de abdicare. În aceeași zi, 30 decembrie 1947, comuniștii au proclamat Republica Populară Română.

7. O asemănare între două acțiuni politice desfășurate în România între anii 1965 și 1985 constă în concentrarea puterii în mâna unui singur om – Nicolae Ceaușescu. Astfel, la alegerile pentru funcția de secretar general al Partidului Comunist Român, singurul candidat, sau cel puțin candidatul cu șanse reale de a câștiga, este Nicolae Ceaușescu. De asemenea, în anul 1974, Nicolae Ceaușescu ocupă și funcția nou înființată de președinte al Republicii Socialiste România. Așadar, constatăm o însușire de noi și noi funcții de către aceeași persoană – Nicolae Ceaușescu. (*putem scrie și despre funcția de președinte al Consiliului de Stat și de președinte al Republicii Socialiste România – funcții deținute de către Ceaușescu, asemănarea fiind dobândirea de noi funcții de către N. Ceaușescu*)

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Carol I.

2. Secolul XIX.

3. Actul fundamental al României în anul 1866 este *Constituția din 1866*.

O prevedere a Constituției din 1866, referitoare la învățământ: învățământul era liber, obligatoriu și gratuit pentru primele patru clase – învățământul primar.

4. Presa – conform art.24 din Constituția din 1866 – se bucura de deplină libertate.

Constituția din 1866 interzicea cenzura presei.

5. Organizarea Senatului României înregistra importante modificări democratice: de la cele prevăzute în *Statutul* lui Cuza la cele prevăzute în Constituția din 1866, Senatul fiind una din cele trei ramuri ale puterii legislative, iar membrii aleși puteau fi oricare dintre cetățenii care îndeplineau anumite condiții.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „*Puterea legislativă era exercitată colectiv de către Șeful statului și Reprezentanța Națională compusă din Adunarea Deputaților și Senat*”.

Al doilea fragment este: „*putea fi ales senator orice român care beneficia de drepturi civile și politice, era domiciliat în România, avea vârsta de peste 40 de ani (...)*”.

6. Faptul istoric relevant care susține afirmația că *un proiect politic, elaborat în spațiul românesc în perioada 1848-1858, a contribuit la constituirea statului român modern* este următorul: membrii generației pașoptiste – Al.I. Cuza, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, C.A. Rosetti, I.C. Brătianu ș.a. - au elaborat proiectul politic pașoptist care viza și formarea statului român modern – Unirea Principatelor. Aceeași generație, în anul 1857, a elaborat *rezoluțiile* Adunărilor /Divanurilor ad-hoc, documente care urmăreau tot Unirea Principatelor, tot înfăptuirea statului român modern, lucru pe care l-au și pus în practică în ianuarie 1859.

Așadar, proiectul politic pașoptist, continuând cu rezoluțiile Adunărilor ad-hoc, a reușit să constituie statul român modern în ianuarie 1859, prin dubla alegere a lui Al.I. Cuza în Moldova și Țara Românească.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Autonomii locale și organizarea instituțională în spațiul românesc între secolele IX-XVII

La finalul mileniului I și la începutul mileniului II, izvoarele istorice încep să consemneze existența diferitelor forme de autonomii locale. Pornind de la aceste stătutețe, se va ajunge la formarea statelor medievale românești subordonate Ungariei - ca Transilvania -, sau de sine stătătoare - la sud și est de Carpați.

Două asemănări între autonomiile atestate în spațiul românesc în secolele IX-XI sunt următoarele. Atât autonomia în fruntea căreia se găsește Gelu, cât și cea în fruntea căreia se găsește Gyla sunt organizate sub forma voievodatului. Ambele autonomii prestatale sunt localizate în zona podișului Transilvaniei, având ca reședință o cetate fortificată plasată lângă un mare râu (Someș, respectiv Mureș).

O altă asemănare este aceea că atât formațiunea/autonomia lui Menumorut, cât și cea a lui Ahtum sunt ținte ale atacului armatelor ungare.

Însă, autonomii locale sunt menționate și în exteriorul arcului carpat. Două aspecte politice, din secolul al XIII-lea, din spațiul dintre Carpați și Dunăre, sunt următoarele: în documentul *Diploma cavalerilor ioaniți* – 1247 – sunt menționate cinci autonomii prestatale: două voievodate conduse de voievodul Litovoi, sau de voievodul Seneslau; două cnezate conduse de către cneazul Ioan sau cneazul Farcaș, și o „țară a Severinului”. Toate aceste autonomii sunt, într-o mai mare sau mai mică măsură, în raporturi de dependență față de Regatul Ungariei.

Un al doilea aspect îl constituie revolta lui Litovoi. Urmașul voievodului supus Ungariei la 1247, un voievod cu același nume – Litovoi – se revoltă împotriva dominației ungare – prin anul 1277 – dar suferă un eșec de proporții, acțiunea sa eșuează, iar el moare în luptă.

Pornind de la aceste formațiuni/autonomii locale, într-un context favorabil, se ajunge la state de sine stătătoare, independente, întemeiate la jumătatea secolului al XIV-lea – Valahia și Moldova.

Urmașii întemeietorilor Basarab și Bogdan, dinastiile Basarabilor și Mușatinilor pun bazele instituțiilor statale /centrale. Instituțiile celor două state românești extracarpatiche prind contur în a doua jumătate a secolului al XIV-lea. Ele preiau mai ales modelul oriental – bizantin sau slav - fapt vizibil și în terminologie. Astfel, instituția centrală – Domnia – este reprezentată de un domn – stăpân al țării (din latinescul *Dominus*), și care este și voievod (termen slav) – adică șef militar suprem.

Prin întemeierea Bisericii, prin ceremonia ungerii cu mir, domnitorul capătă o aură de divinitate, el devenind, în mentalul colectiv, domn „din mila lui Dumnezeu”, termenul grecesc „autokrator” – singur stăpânitor - arătând deplina sa putere. Pentru buna organizare a statelor, domnitorii fondează și Sfatul domnesc, Adunarea țării, Armata, instituții care conferă forță și prestigiu statelor românești de sine stătătoare/neatârnate.

În spațiul intracarpatic – Transilvania – se petrec numeroase schimbări în secolul al XVI-lea, odată cu dispariția statului medieval Ungaria. După ce sultanul Soliman Magnificul a transformat Ungaria în pašalâc – Transilvania, care era supusă până atunci Ungariei, a devenit principat autonom aflat sub suzeranitate otomană. Gradul de autonomie a principelui Transilvaniei era mai ridicat decât în cazul domnitorilor munteni sau moldoveni. Principele era ales de Dieta Transilvaniei, dar sultanul își rezerva dreptul de a-l confirma în funcție. Prin urmare, autoritatea principelui Transilvaniei era destul de largă, iar principatul se bucura de o situație mai bună față de țările române extracarpatiche. Un motiv al acestei situații este și acela că, în partea sa de nord, principatul Transilvaniei se învecina cu o mare putere – Imperiul Habsburgic (Austria).

În concluzie, între secolele IX-XVII spațiul românesc înregistrează o evoluție de la autonomiile locale de secol IX-XIII, la state de sine stătătoare – în spațiul extracarpatic – în secolul XIV. Indiferent despre care state este vorba, în secolele XIV-XVII ele înregistrează anumite evoluții și schimbări și în ceea ce privește organizarea instituțională, aceasta reflectând realitățile momentului, situația lor juridică internațională.

(La organizarea instituțională a Transilvaniei în sec. XVI-XVII, se poate scrie și despre înlocuirea principatului vasal Porții cu principatul subordonat Curții de la Viena la sfârșitul secc. XVII – anul 1692 – Diploma leopoldină; 1699 – tratatul austro-otoman de la Karlowitz)

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. *Tratatul de la Paris.*

2. Intelectualii români pașoptiști au lansat și ideea unirii tuturor românilor de o parte și de cealaltă a Carpaților, pe baza puternicelor legături etnice, lingvistice și culturale dintre aceștia.

3. Cele două mari puteri menționate în ambele surse sunt Rusia și Imperiul Otoman.

4. Sursa A.

5. Cauză: *„Deteriorarea relațiilor dintre Rusia și Imperiul Otoman a dus la ocuparea Principatelor Române de către ruși, în iulie 1853 [...]”.*

Efect: *„Ca urmare, cei doi domni au plecat în exil în Austria, în locul lor instaurându-se un guvern militar rusesc”.*

6. Două fapte istorice referitoare la România, desfășurate între anii 1875-1885, sunt semnarea Convenției româno-ruse și participarea la Războiul de Independență.

Semnarea Convenției româno-ruse. În primăvara anului 1877, în contextul acutizării crizei din Balcani, a răzcoalelor antiotomane din Bulgaria, Bosnia etc., Rusia a decis să intervină militar în Balcani. Însă, armata rusă trebuia să tranziteze România, stat care era sub garanția colectivă a marilor puteri. Prin urmare, rușii trebuiau să ajungă la o înțelegere cu românii. Așa că, reprezentanții României și Rusiei semnează o convenție. Convenția din 4/16 aprilie 1877 prevedea că România asigură armatei ruse condițiile trecerii prin teritoriul național ca armată prietenă. La rândul ei, Rusia se obliga să respecte integritatea granițelor, Constituția, legile statului român și să-și plătească toate cheltuielile de transport, hrană, cazare etc.

Participarea armatei române la Războiul de Independență. Izbucnind războiul dintre ruși și turci, artileria turcă a bombardat orașele românești de la Dunăre. Ca replică, artileria română a bombardat Vidinul. Mai apoi, armata rusă a întâmpinat o puternică rezistență otomană. În consecință, Rusia a solicitat ajutor militar României. Armata română, condusă de principele Carol, a participat cu succes la bătăliile antiotomane de la Grivița, Rahova, Plevna, Vidin. Ca urmare a participării victorioase la război, în anul 1878 marile puteri au recunoscut independența României.

7. O asemănare între două măsuri adoptate în plan intern, în România, în perioada 1863-1864 este aceea că: atât *Legea secularizării averilor mănăstirești* cât și *Legea rurală* aveau ca obiectiv sectorul agricol, pământul. (sau: atât *Legea agrară/rurală* cât și *Legea instrucțiunii publice* aveau ca obiectiv modernizarea statului român; dezvoltarea societății românești...).

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Primul Război Mondial.

2. Secolul XX.

3. Regele Ferdinand.

O caracteristică a opiniei publice din România este că ea se pronunța foarte categoric pro-Transilvania.

4. Două informații referitoare la Consiliul de Coroană sunt:

Consiliul de Coroană a fost convocat la Sinaia.

Consiliul de Coroană a fost convocat pentru data de 21 iulie/3 august 1914.

(sau: *Consiliul de Coroană a decis neutralitatea României*).

5. În vara anului 1914, marile alianțe militare - Puterile Centrale și Antanta – căutau să atragă România de partea lor, fiecare promițând diferite câștiguri teritoriale, însă România decide să rămână neutră, ceea ce face ca poziția Antantei să se întărească, iar cea a Puterilor Centrale să slăbească.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: *„Asemenea Italiei și Bulgariei, România devine obiectul presiunilor celor două tabere beligerante (Puterile Centrale și Antanta)”.*

Al doilea fragment este: *„(prin neutralitatea României) Puterile Centrale pierd în România un potențial aliat, iar Antanta poate spera, cu mai mult temei, că România va lua armele de partea sa. [...]”.*

6. Faptul istoric relevant care susține afirmația că *o practică politică utilizată în România, în perioada 1921-1930, a contribuit la evoluția statului român* este următorul: adoptarea votului universal în 1918 și aplicarea sa din 1919 a condus la o consolidare a democrației românești prin eliminarea vechilor criterii discriminatorii de religie sau avere.

Așadar, prin impunerea și aplicarea sufragiului universal, statul român evoluează în sens democratic precum statele democratice ale Europei Occidentale.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Spațiul românesc în secolele al XIV-lea - al XV-lea

Secolul XIV marchează întemeierea statelor românești extracarpătice, proces care a beneficiat de existența autonomiilor locale – cnezate, voievodate, „țări” -, sau de acțiunea unor „descălecători”.

Două acțiuni militare desfășurate în spațiul românesc în secolul al XIV-lea sunt bătăliile de la Posada, respectiv Rovine.

O asemănare între aceste două acțiuni militare constă în alegerea, de către voievozii români Basarab sau Mircea cel Bătrân, unui loc favorabil armatelor române, loc în care numărul soldaților și superioritatea armamentului contau mai puțin. De exemplu, locul ales de Basarab este unul râpos, prăpăstios, iar locul ales de Mircea este unul mlăștinos, ambele teatre de bătălie nu permit desfășurarea numeroaselor armate inamice.

Dacă trecem de la acțiunile militare la cele diplomatice, vom prezenta o acțiune diplomatică întreprinsă de către Mircea cel Bătrân, la finalul secolului al XIV-lea, referitoare la spațiul românesc. În condițiile în care Imperiul Otoman cucerea unul după altul statele balcanice și ajunsese la Dunăre, Mircea se aliază cu regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg – primul tratat antiotoman din această parte a Europei. Tratatul, semnat la Brașov în anul 1395, îmbracă atât forma unui act de alianță cât și unui contract suzerano-vasalic, drepturile și obligațiile celor două părți fiind reciproce. Regele Ungariei promitea solemn să ofere sprijin lui Mircea cel Bătrân, Mircea primind și unele cetăți de refugiu în Transilvania; în schimb Mircea trebuia să se recunoască vasal al lui Sigismund.

Acțiunile militare sau diplomatice ale domnitorilor români continuă și în secolul XV. Domnitorul Moldovei, Alexandru cel Bun, participă la mai multe acțiuni militare împotriva cavalerilor teutoni, desfășurate în zona Mării Baltice, la Grünwald și Marienburg – în anii 1410 și 1422, așadar, în prima jumătate a secolului XV.

O cauză pentru care armatele române luptă împotriva cavalerilor teutoni este aceea că Alexandru cel Bun era vasalul regelui Poloniei Vladislav Jagello, iar una dintre obligațiile asumate de el era să își ajute militar seniorul.

O consecință a acestor acțiuni militare moldovenești din prima jumătate a secolului al XV-lea este de foarte mare importanță: pentru că Alexandru cel Bun își respectă obligațiile vasalice, regele Poloniei nu permite ca regele Ungariei să împartă Moldova, lucru care s-ar fi putut întâmpla dacă Alexandru nu-și respecta jurământul și obligațiile asumate față de suzeranul său polonez.

Această pendulare/ alternanță/ îmbinare de acțiuni militare și diplomatice continuă și în cea de-a doua parte a secolului XV.

Un punct de vedere referitor la acțiunile militare desfășurate de români în deceniile șapte și opt ale secolului al XV-lea este că ele sunt de importanță vitală pentru existența țărilor române. Astfel, Moldova lui Ștefan cel Mare se confruntă cu un viguros atac otoman. Din cauză că Ștefan cel Mare refuza să mai plătească tribut către Poartă, pentru că Moldova deținea importantele cetăți maritime Chilia și Cetatea Albă, pentru că Ștefan cel Mare intervenea militar în Muntenia unde căuta să îi elimine pe aliații sultanului, Poarta otomană reacționează energic. Ștefan cel Mare obține o strălucită victorie împotriva lui Soliman Pașa, la Vaslui, în ianuarie 1475. Anul următor, având de făcut față unui atac simultan al turcilor și tătarilor, Ștefan este învins de sultanul Mahomed al II-lea în marea bătălie de la Războieni/Valea Albă. Fidelitatea boierilor și sprijinul venit din Transilvania și Ungaria determină alungarea trupelor otomane și menținerea domniei lui Ștefan. Așadar, aceste evenimente militare dovedesc calitățile militare ale lui Ștefan în ceea ce înseamnă alegerea locului și timpului favorabile unei confruntări. Dar, la fel de importante se dovedesc și măsurile din politica internă, cât și cea de alianțe cu puterile creștine precum Ungaria regelui Matia Corvin. Înfrângerea de la Războieni din vara lui 1476 este urmată de alungarea otomanilor, grație, în principal, ajutorului militar primit de Ștefan din partea regelui Matia Corvin.

În concluzie, de-a lungul secolelelor XIV-XV, statele românești au reușit să-și dobândească și să-și mențină libertatea alternând, combinând acțiunile diplomatice cu cele militare, un rol însemnat avându-l ajutorul primit din partea puterilor creștine, Polonia sau Ungaria.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Tratatul de la Lublau.

2. Datorită condițiilor naturale optime, creșterea vitelor și oilor ocupa un loc important în viața economică din Sudul Carpaților.

3. Sursa A – Litovoi (sau *Seneslau*).

Sursa B - Mircea cel Bătrân (sau *Alexandru cel Bun*).

4. Sursa A.

5. Cauză: „*Forța militară a lui Alexandru cel Bun*”.

Efect: „*i-a permis domnului să împiedice imixtiunea puterilor străine, îndeosebi a Regatului Ungar (...)*”.

6. Alte două fapte istorice referitoare la spațiul sud-carpatic, desfășurate în secolele al XIII-lea – al XIV-lea, sunt acțiunea voievodului Litovoi și „descălecatul” lui Negru Vodă.

Acțiunea militară a lui Litovoi. Cronicile vremii, actele cancelariei ungare consemnează un eveniment militar desfășurat prin anii 1277-1279. Atunci, un voievod român pe nume Litovoi a căutat să înlăture dominația ungară. Însă acțiunea sa a fost un eșec: Litovoi a murit în luptă, iar fratele său, Bărbat, a căzut prizonier și a fost eliberat în schimbul unei răscumpărări. Regalitatea maghiară își reimpunea dominația la sud de Carpați.

„*Descălecatul*” lui Negru Vodă. Conform legendelor istorice, întemeierea Țării Românești este rodul „descălecatului” voievodului făgărășan Radu Negru Vodă. Pe la 1290-1291, voievodul Negru Vodă a trecut din Țara Făgărașului la sud de Carpați, unde și-a stabilit capitala la Câmpulung Muscel/Argeș. Documentele istorice nu confirmă această întemeiere ca rezultat al descăleării din Transilvania. Însă, faptul că unii români din Țara Făgărașului, nemulțumiți de pierderea libertăților în Ardeal, au trecut la sud de Carpați și au contribuit la întemeierea Valahiei nu poate fi total exclus. (*se pot prezenta și Bătălia de la Posada și Bătălia de la Rovine*)

7. O caracteristică a unei acțiuni diplomatice la care participă românii în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea este aceea că voievozii români se integrează diplomatic unei mari coaliții antiotomane. Astfel, în anul 1595, domnul Țării Românești, Mihai Viteazul, aderă la Liga Sfântă, o alianță din care făceau parte foarte multe state europene, statul cel mai apropiat geografic de Valahia fiind Transilvania.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Carol I.

2. Secolul XIX.

3. Legea fundamentală este *Constituția din 1866*.

O prevedere a constituției referitoare la drepturile și libertățile cetățenești este următoarea: ea prevedea cele mai largi libertăți: libertatea conștiinței, a presei, a învățământului, a întrunirilor. Privilegiile și titlurile de noblețe străine erau desființate (art.12). Inviolabilitatea persoanei și a domiciliului erau garantate. Se interzicea pedeapsa cu moartea și confiscarea averii. Se asigura secretul corespondenței.

4. Două informații referitoare la Reprezentanța Națională sunt:

Puterea legislativă era exercitată în mod colectiv de domn și Reprezentanța Națională (art.32, alin. I).

Reprezentanța Națională se compunea din Senat și Adunarea Deputaților (art.32, alin. II și III).

5. Dorințele românilor, exprimate prin rezoluțiile divanurilor/adunărilor ad-hoc în anul 1857, au putut fi puse în practică și au fost înscrise în Constituția din 1866: numele țării de România, impunerea monarhiei ereditare și altele.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „(...) *denumirea de România [...] sublinia hotărârea de a duce la îndeplinire toate doleanțele exprimate de Adunările Ad-Hoc*”.

Al doilea fragment este: „*Ca formă de guvernământ, România se transforma dintr-o monarhie electivă într-o monarhie ereditară (art. 82), ceea ce constituia încă o nesocotire a Convenției de la Paris, dar corespundea cu doleanța Adunărilor Ad-Hoc ca dinastia să fie nu numai străină, dar și ereditară, pentru a evita declanșarea ambițiilor dinastice la succesiunea Tronului (...)*”.

6. Faptul istoric relevant care susține afirmația că *redeschiderea „crizei orientale”*, după evenimentele la care se referă sursa, a influențat evoluția politică a României este următorul: profitând de faptul că Rusia voia să îi sprijine militar pe creștinii din Balcani contra Porții, România se implică diplomatic și militar în război, câștigă o serie de bătălii și, în final, obține recunoașterea internațională a independenței sale – 1878 – Congresul de pace de la Berlin.

Așadar, profitând de deschiderea crizei orientale, România se implică, și evoluția sa politică înregistrează importante schimbări pozitive: țara noastră devine independentă - 1878, iar principele Carol va fi încoronat rege - 1881.

Secolul XX a însemnat, atât pentru Europa în general, cât și pentru România în particular, un secol al democrației dar și al totalitarismelor de ambele extreme.

Două aspecte referitoare la democrația din România, din primele trei decenii ale secolului al XX-lea, sunt următoarele: primul aspect constă în aceea că, prin adoptarea votului universal și a reformei agrare, viața politică a înregistrat importante mutații: de exemplu, a dispărut Partidul Conservator și a apărut Partidul Național Țărănesc – votat îndeosebi de locuitorii satelor care tocmai primiseră drept de vot.

Al doilea aspect îl constituie creșterea numărului alegătorilor de la circa 100 000 la circa 5 milioane – așadar, o creștere de circa 50 de ori.

Evoluția democratică a României Mari a fost curmată de regele Carol al II-lea, prin impunerea Constituției din anul 1938, adică din deceniul patru al secolului al XX-lea.

Dacă vorbim de ideologii, secolul XX a cunoscut atât ideologii democratice cât și ideologii totalitare precum fascismul italian și nazismul german. Două asemănări între aceste două ideologii totalitare existente în Europa Occidentală, în perioada interbelică, sunt: și fascismul și nazismul promovează cultul personalității liderului – *Il Duce* pentru Mussolini, respectiv *Führer* pentru Hitler. A doua asemănare constă în faptul că și fascismul și nazismul resping liberalismul și sindicalismul, promovează un regim de mână forte, folosirea poliției politice, îngrădirea sau eliminarea totală a drepturilor și libertăților cetățenești.

Însă ideologiile totalitare, de dictatură, nu s-au manifestat doar în Occident, ci și în Europa dominată după anul 1945 de către Uniunea Sovietică, și România nu a făcut excepție, aici fiind întâlnite practice politice de esență stalinistă.

O astfel de practică politică totalitară utilizată în România în primul deceniu după instaurarea regimului comunist (1948-1958) o constituie eliminarea tuturor opozanților folosindu-se de poliția politică – Securitatea. Încă din anul 1948, cu ajutorul ofițerilor și consilierilor sovietici, comuniștii pun bazele poliției politice – Securitatea. Poliția politică reprimă fără milă pe toți potențialii sau realii inamici ai regimului comunist: pe patronii cărora le-au fost confiscate proprietățile industriale și bancare, pe țăranii care se opun colectivizării agriculturii, pe intelectualii care se opun cenzurii și denigrării valorilor naționale, pe preoții cărora le-au fost închise bisericile, Biserica Greco-Catolică fiind chiar desființată iar episcopii ei arestați și întemnițați, pe partizanii din munți care așteptau, în zadar, ajutorul american etc. România devine un imens lagăr, în interiorul căruia sunt alte zeci și zeci de închisori, de fapt locuri de exterminare: Sighet, Aiud, Gherla, Râmnicu Sărat, Pitești, Făgăraș, Mislea, Canalul Dunăre-Marea Neagră. „Obsedantul deceniu” a provocat imense prejudicii cetățenilor, o întreagă elită cu numeroase personalități remarcabile a fost irosită, a fost anihilată pentru simplul fapt că gândea altfel decât decidenții politici comuniști.

De cealaltă parte a „cortinei de fier”, în lumea democrațiilor liberale, situația era diametral opusă, acolo statul fiind în slujba cetățeanului și nu ca-n dictatură unde cetățeanul era la dispoziția, la bunul plac al statului.

Un punct de vedere referitor la practicile politice democratice din Europa, în a doua jumătate a secolului al XX-lea, este că ele au pus preț pe valoarea omului, pe demnitatea persoanei umane, pe libertatea de a alege, fie că este vorba despre alegerea dintre mai multe partide, alegerea domiciliului, locului de muncă, locului unde vor să își petreacă vacanța – în țară sau peste hotare -, alegerea postului de televiziune, de radio, a ziarului, revistei, filmului preferate – în toate aceste domenii existând o pluralitate, o multitudine de variante din care cetățeanul putea într-adevăr alege.

În concluzie, secolul XX a însemnat atât regimuri democratice cât și regimuri totalitare, dar, în raport cu Occidentul, România a cunoscut o perioadă mult mai lungă de totalitarism decât de democrație.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Organizația internațională este *Biroul de Informație al Partidului Comunist sau Kominform*.
2. Poporul, «veritabilul deținător al puterii» (art.2) alege Sovietul Suprem cu două Camere: Sovietul Uniunii (767 deputați) și Sovietul Naționalităților (750 deputați).
3. Ambele surse se referă la spațiul istoric numit URSS și la formațiunea politică numită Partidul Comunist.
4. Sursa B.

5. Cauză: „*Alegerile [...] se desfășoară pe un teren pregătit dinainte (...)*”.

Efect: „*drept urmare, (alegerile) consfințesc preponderența comuniștilor [...]*”.

6. Alte două fapte istorice desfășurate în România, în perioada 1947-1964, în afara celor la care se referă sursa A, sunt naționalizarea industriei și colectivizarea agriculturii.

Naționalizarea industriei: Partidul Comunist Român, redenumit în anul 1948 Partidul Muncitoresc Român, trece la aplicarea ideologiei marxist-leniniste-staliniste și impune modelul prezent în Uniunea Sovietică. La 11 iunie 1948, 1080 de mari întreprinderi private din domeniul industrial, transporturi, construcții etc. sunt trecute abuziv în proprietatea statului român. Termenul folosit pentru această confiscare este cel de naționalizare, adică de trecere în proprietatea întregului popor, a întregii națiuni: De fapt, averile particulare ale burgheziei sunt confiscate fără nicio despăgubire. Și nu doar averile imobile. Sunt confiscate pe lângă terenuri, sedii, construcții ca atare, hale, depozite etc., și conturile bancare, produsele/mărfurile aflate pe stoc, proiectele, patentele de invenții etc. Ulterior, în anii 1950, 1951, 1952 etc. sunt confiscate și întreprinderile mijlocii și mici, chiar micile ateliere de produs încălțăminte, îmbrăcăminte, bijuterii, de reparat încălțăminte, îmbrăcăminte, ceasuri, saloanele de frizerie, coafură, cosmetică, farmaciile, multe locuințe private.

Colectivizarea agriculturii. În perioada 1949-1962, și sectorul agricol este transformat în sens comunist. Plenara C.C. a P.M.R. din 3-5 martie 1949 lansează acțiunea de colectivizare a terenurilor agricole, de formare a Gospodăriilor Agricole Colective (G.A.C.), a Gospodăriilor Agricole de Stat (G.A.S.), devenite mai apoi Cooperative Agricole de Producție (C.A.P.) și Întreprinderi Agricole de Stat (I.A.S.). Acțiunea se desfășoară lent, țărani nu vor să renunțe la pământul moștenit din moși-strămoși. Autoritățile comuniste trec la represalii, folosind masiv trupele de Securitate, Miliția, chiar Armata. Unul dintre coordonatorii colectivizării este Nicolae Ceaușescu. Ca să îi forțeze pe țărani să intre în „gospodăriile colective”, autoritățile comuniste impun cote de produse mult mai mari celor care vor să își păstreze pământul. Apoi, sub impactul revoluției din Ungaria – 1956 -, comuniștii români încetinesc ritmul colectivizării. La sfârșitul deceniului șase (1958-1960), ritmul de colectivizare se intensifică, așa că, la începutul anului 1962, liderii P.M.R. pot declara procesul încheiat, ponderea pământurilor colectivizate fiind de peste 90% din suprafața țării. Chiar și liderii comuniști, precum Dej, recunosc abuzurile săvârșite cu ocazia colectivizării. Dej declara un număr de 80 000 de arestări și de 30 000 de întemnițări, dar putem multiplica chiar cu 5-6 numărul victimelor pentru a obține o imagine reală.

7. O caracteristică a Constituției României adoptate în 1991 este aceea că ea prevede principiile democratice pentru organizarea statului român: suveranitatea poporului, separarea puterilor în stat, pluralismul politic, garantarea drepturilor și libertăților cetățenești, domnia legii/statul de drept etc.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Moldova („țara Moldovei”).
2. Secolul XIV.
3. Instituția din Maramureș este *Adunarea cnezilor țării*.

O caracteristică a Adunării cnezilor țării este că ea se întrunea periodic, spre a rezolva probleme curente și spre a alege voievodul. (*sau, că ea – adunarea – era formată din cnezii români locali*)

4. Două informații referitoare la Dragoș sunt:

Regele ungar a ales dintre românii maramureșeni pe un cneaz local înnobilit numit Dragoș.

Dragoș, de aceeași etnie cu localnicii de la est de Carpați, a fost acceptat ca voievod într-o regiune din Moldova.

5. Acțiunile desfășurate de voievodul maramureșan Bogdan, în perioada 1342-1365, sunt îndreptate împotriva dominației regalității maghiare - fie în Maramureș, fie în Moldova -, rezultatul acestora fiind constituirea statului independent Moldova, la est de Carpați.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „*Bogdan s-a răzvrătit în Maramureș, unde a rezistat vreo două decenii (1342-1362), după care, cu o ceată de o sută până la două sute de cnezi credincioși, a trecut munții în Moldova*”.

Al doilea fragment este: „*Aici, el [...] i-a alungat pe urmașii și rudele lui Dragoș și a proclamat Moldova independentă de Ungaria. În acest fel, lua naștere al doilea stat românesc de sine stătător [...]*”.

6. Faptul istoric relevant care susține afirmația că românii se implică prin acțiuni diplomatice în relațiile internaționale din secolele al XV-lea – al XVII-lea este următorul: la finalul secolului al XVI-lea, domnul Țării Românești, Mihai Viteazul, se aliază atât cu principele Transilvaniei, Sigismund Bathory, cât și cu împăratul Imperiului Romano-German, Rudolf al II-lea.

Așadar, prin încheierea acestor tratate de alianță, românii se implică diplomatic în relațiile internaționale din perioada menționată.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Statul român în perioada 1866-1930

De-a lungul celor circa șase decenii, între anii 1866 și 1930, statul român a înregistrat numeroase schimbări.

Astfel, dacă până în anul 1866, pe timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, situația statului român era una fragilă, ea s-a consolidat începând chiar cu anul 1866.

Două fapte istorice care au loc în statul român, în anul 1866, sunt instaurarea monarhiei constituționale ereditare și adoptarea unei constituții democratice – Constituția din 1866 -, ambele consolidând substanțial situația României.

Consolidarea internă a statului român, poziția strategică a țării și sporirea prestigiului său pe plan internațional îi permit să se implice în relațiile internaționale, prin acțiuni diplomatice sau militare.

O astfel de acțiune prin care România participă la relațiile internaționale din perioada 1875-1885 este una diplomatică, anume semnarea convenției cu Rusia. Așadar, în condițiile amplificării războaielor antiotomane din statele balcanice Bulgaria, Bosnia, Herțegovina, Serbia, marea putere care era Rusia caută să le sprijine împotriva Porții otomane. O previzibilă trecere a armatelor ruse în Balcani prin teritoriul României nu era posibilă decât în urma unei înțelegeri între cele două state. Așa că, la 4/16 aprilie 1877, un diplomat trimis de guvernul rus încheie la București cu ministrul român de Externe, Mihail Kogălniceanu, cunoscuta Convenție româno-rusă. Conform convenției, Rusia se obliga să plătească toate cheltuielile prilejuite de tranzitul armatei sale, să respecte Constituția țării, legile interne și, fapt la fel de important, integritatea granițelor, adică ea recunoaștea apartenența sudului Basarabiei la România. În schimb, România asigura armatelor ruse tratamentul rezervat armatelor prietene. În urma războiului ruso-româno-turc din anii 1877-1878, România își vede îndeplinit dezideratul obținerii independenței statale.

Tensionarea ulterioară a relațiilor româno-ruse determină autoritățile statului român să caute protecția marilor puteri din Apus, în special a Germaniei, patria natală a regelui Carol I, România aderând la alianța Puterilor Centrale - 1883.

La începutul secolului XX se constată o reorientare a politicii externe a României către alianța politico-militară numită Antanta, coaliție care îi sprijinea cererile de ordin național în vederea Marii Uniri.

Printre faptele istorice desfășurate de România în cadrul Primului Război Mondial amintim semnarea convențiilor politice și militare cu Antanta – 1916, și apoi participarea la luptele victorioase de la Mărăști, Mărășești și Oituz - 1917.

O asemănare între aceste fapte istorice, ne referim aici la bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz, este aceea că ele se desfășoară în vara anului 1917, că sunt împotriva armatelor Puterilor Centrale, că sunt câștigate de români, armata română beneficiind de sprijinul militar al armatelor ruse de pe frontul din Moldova unde au loc toate aceste confruntări.

La finalul *Marelui Război*, România își vede îndeplinit dezideratul național – rând pe rând, Basarabia, Bucovina și Transilvania se unesc cu România realizându-se astfel Marea Unire din anul 1918.

În primii ani interbelici, autoritățile de la București pun în practică promisiunile din anii războiului: adoptarea sufragiului universal masculin, reforma agrară extinsă, adoptarea unei noi constituții – Constituția din 1923.

Un punct de vedere referitor la practicile politice utilizate în statul român între anii 1919-1930 este acela că ele erau în acord cu ceea ce se întâmpla în alte state democratice de pe continent. Astfel, în România interbelică pot ființa mai multe partide politice, pot avea loc întruniri libere, campanii electorale, toate categoriile sociale sunt reprezentate pe scena politică: burghezia, orășenii, muncitorii industriali, chiar și țărănimea – pentru care se înființase un mare partid democratic – Partidul Național Țărănesc (1926).

De asemenea, în România Mare care avea circa 28% din populație de altă naționalitate decât cea română, apar și funcționează liber formațiuni politice ale acestor minorități – maghiară, germană, evreiască, ucraineană etc.

De asemenea, monarhia joacă un rol pozitiv în viața politică a țării, regele Ferdinand respectând principiul că „regele domnește dar nu guvernează”, el menținându-se în cadrele stipulate prin prevederile Constituției din 1923.

În concluzie, dacă în anul 1866 România, numită până atunci Principatele Unite, este consolidată prin înscăunarea prințului străin, Carol I, prin impunerea dinastiei ereditare și a unei Constituții democratice, în primele decenii ale secolului XX statul român ajunge la maxima sa întindere teritorială, în urma Marii Uniri din 1918, și la deplina sa democratizare prin adoptarea Constituției din 1923.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Un stat medieval românesc precizat în sursa B este Țara Românească. (sau Moldova)
2. Suveranul ungar urma să primească jumătate din foloasele, veniturile și slujbele din Țara Severinului.
3. Un conducător al românilor precizat în sursa A este Seneslau. (sau Ioan; sau Farcaș; sau Litovoi)
Un conducător al românilor precizat în sursa B este Basarab. (sau Nicolae Alexandru; sau Bogdan)
4. Sursa A.
5. Cauză: „Intervenția hotărâtă a regelui Ludovic I în Moldova, cu intenția de a subordona și chiar de a domina țara”.
Efect: „a avut drept urmare consolidarea voievodatului românesc de la răsărit de Carpați (...)”.
6. Alte două fapte istorice referitoare la spațiul românesc desfășurate în secolul al XIV-lea, în afara celor la care se referă sursa B, sunt întemeierea Mitropoliei Moldovei și lupta de la Rovine.

Întemeierea Mitropoliei Moldovei. La finalul secolului al XIV, statul medieval Moldova este încă în pericol de a reintra sub influența Ungariei catolice. Prin urmare, domnitorul Petru I Mușat este cel care îl consolidează prin înființarea Mitropoliei ortodoxe. Domnitorul, dornic să legitimizeze statul românesc de la est de Carpați ca fiind de sine stătător, întemeiază instituția Bisericii. În fruntea Mitropoliei, care avea sediul în capitala țării, la Suceava, domnitorul Petru I instalează un mitropolit român, de fapt, chiar o rudă de-a sa pe nume Iosif. Patriarhia de la Constantinopol nu acceptă ușor acest fapt – voind să instaleze un cleric grec -, însă, peste câțiva ani, Patriarhia ecumenică este nevoită să se supună în fața hotărârii domnitorilor români. Prin înființarea Mitropoliei, domnii Moldovei se pot intitula domni „din mila lui Dumnezeu”, precum făceau deja domni din Țara Românească începând cu Nicolae Alexandru - 1359.

Lupta de la Rovine. La finalul secolului al XIV-lea, Țara Românească se confruntă cu pericolul otoman. Sultanii ocupaseră Peninsula Balcanică și se pregăteau să cucerească și teritoriile de la nord de Dunăre. În acest context, domnul Țării Românești, Mircea cel Bătrân, a sprijinit armatele creștine la Kossovopolje, în anul 1389, și a ocupat Dobrogea. Aceste inițiative au cauzat atacul otoman din toamna anului 1394 sau din primăvara lui 1395. Într-un loc mlăștinos, intrat în literatura istorică sub numele de Rovine, Mircea cel Bătrân l-a învins pe sultanul Baiazid, zis *Ildirim/Fulgerul*. Victoria de la Rovine constituie o biruință crucială, prin ea Țara Românească preîntâmpinând transformarea sa în pașalâc otoman, așa cum se întâmplaseră lucrurile la sud de Dunăre cu statele slave – bulgare, sârbe etc.

7. O asemănare între două acțiuni diplomatice la care au participat românii în secolul al XVI-lea este următoarea: Mihai Viteazul a încheiat un tratat de alianță cu principele Transilvaniei, Sigismund Barthory (1595), și cu împăratul austriac Rudolf al II-lea (1598, așa-numitul tratat de la Mănăstirea Dealu). Asemănarea constă în faptul că ambele tratate sunt semnate de către domnitorul Mihai Viteazul, în calitate de domn al Țării Românești, iar o altă asemănare constă în aceea că ambii aliați – Transilvania, respectiv Austria - erau membri ai Ligii Sfinte antiotomane.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Legea fundamentală a României precizată în sursa dată este Constituția Republicii Populare Române din 1948.
2. Secolul XX.
3. O instituție politică este Consiliul de Miniștri.

O caracteristică a Consiliului de Miniștri este că el era organismul executiv suprem, controlat însă de PCR.

4. Două informații referitoare la libertățile civile sunt:

În Constituția Republicii Populare Române, erau prevăzute garanții pe cât de multe, pe atât de lipsite de conținut, în privința libertăților civile.

Libertățile civile, pentru care nu exista nicio garanție practică, erau prevăzute în Constituția RPR la articolul 32.

5. Tratatul româno-sovietic din 1948 a permis controlarea României de către URSS, deși, în mod propagandistic, el era socotit un tratat de apărare împotriva „imperialiștilor occidentali”, în frunte cu Germania de Vest.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „(...) *Primul pas era înregimentarea României din punct de vedere militar în blocul sovietic. Acest lucru s-a înfăptuit la 4 februarie 1948 printr-un tratat de prietenie, colaborare și ajutor reciproc între România și Uniunea Sovietică și s-a bazat pe ideea unei apărări comune împotriva «Germaniei sau oricărei alte puteri care ar putea fi asociată cu Germania fie direct, fie în alt mod».* (...)”.

Al doilea fragment este: „(...) *Semnificația deplină a acestui articol a fost explicată de către V. M. Molotov, ministrul de externe sovietic, care a spus că tratatul era «deosebit de important acum, când instigatorii unui nou război din lagărul imperialist se străduiesc să creeze blocuri politice și militare îndreptate împotriva statelor democratice».*”.

6. Un fapt istoric relevant care susține afirmația conform căreia o practică politică utilizată în România, în perioada 1971-1980, reflectă existența totalitarismului este următorul: liderul comunist român, Nicolae Ceaușescu, devine obiectul unui gigantic cult al personalității, mass-media scrisă, audio-vizuală, cinematografia, dar și manifestările culturale de genul „Cântarea României” îi sunt dedicate aproape în exclusivitate.

Așadar, impunerea cultului personalității liderului suprem - după vizitele în Asia în anul 1971 în China, Coreea de Nord - o practică politică de tip totalitar, toată populația fiind obligată să participe, confirmă caracterul totalitar al regimului.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Spațiul românesc în a doua jumătate a secolului XIX și la începutul secolului XX

La jumătatea secolului al XIX-lea, revoluția pașoptistă pune în prim plan *proiectul pașoptist*, creație a *Generației Unirii*, o pleiadă de personalități, mulți dintre membri săi participând la realizarea Unirii Principatelor, Independenței și proclamării Regatului – M. Kogălniceanu, I. Ghica, I.C. Brătianu, C.A. Rosetti, Vasile Alecsandri, C. Negri ș.a.

Așadar, primul obiectiv al generației pașoptiste, după eșecul temporar al revoluției, era Unirea Principatelor.

Două fapte istorice din perioada 1857-1864 referitoare la statul român modern sunt elaborarea *Rezoluțiilor Adunărilor Ad-Hoc* din 1857, documente care propuneau formarea unui stat cu numele de România - format din Moldova și Valahia -, și instalarea unui prinț străin pe tronul țării, și dubla alegere a unui domnitor român în Moldova și în Țara Românească în ianuarie 1859.

Dorița instalării unui prinț străin în anul 1859 nu s-a putut împlini. S-a realizat totuși la 10 mai 1866, an în care statul român a fost dotat și cu prima Constituție – *Constituția din 1866*.

Un principiu politic susținut prin Constituția din 1866 este acela că „domnitorul/regele domnește dar nu guvernează”. Astfel, Constituția din 1866 prevedea foarte clar atribuțiile domnului dar și limitele prerogativelor sale. Orice act al domnitorului nu avea putere de lege decât dacă era fie constrasemnat de ministrul de resort care prelua astfel responsabilitatea/ responsabilitatea ministerială, fie, în cazul acordurilor externe, doar dacă era ratificat de Parlament. De exemplu, domnitorul avea prerogativa de a bate monedă, dar respectând prevederile legii referitoare la acest lucru. Domnitorul avea atributul de a acorda decorații/însemne onorifice, însă doar conform legii. Domnitorul putea încheia acorduri, convenții internaționale, dar acestea nu erau valabile decât dacă erau ratificate de Parlament într-o anumită perioadă de timp. Domnitorul putea desființa/dizolva Camerele Parlamentului, dar trebuie ca într-un timp clar definit prin Constituție să convoace noi alegeri și să prezideze constituirea noului Parlament. Domnitorul putea grația și amnistia, dar el nu putea să intervină în derularea procedurilor judecătorești până la pronunțarea sentinței definitive. De asemenea, legea fundamentală din 1866 specifica foarte clar faptul că domnitorul nu are alte atribuții decât cele înscrise în Constituție. Așadar, atribuțiile domnitorului erau clar definite și limitate de prevederile Constituției, fapt care arată că regimul politic stabilit de Constituția din 1866 era unul liberal, democratic, iar suveranul doar un arbitru imparțial și nu un actor politic.

Constituția din 1866 stabilea că domnul avea dreptul de a bate monedă, de a acorda decorații, de a încheia tratate externe, dar acestea erau mai mult teoretice, țara nefiind independentă, iar Poarta otomană opunându-se acestor lucruri. Așa că, pentru a deveni stat suveran, România se implică diplomatic și militar în evenimentele anului 1877.

Două fapte istorice desfășurate de România în 1877 sunt participarea la bătăliile antiotomane de la Grivița și Plevna.

O asemănare între aceste fapte istorice constă în aceea că, în ambele bătălii comandantul armatelor române este principele Carol, că ambele bătălii se desfășoară pe teritoriul Bulgariei, că în ambele bătălii armata română cooperează cu cea rusă sub coordonarea prințului Carol.

Obținerea recunoașterii independenței naționale prin hotărârile Congresul de pace de la Berlin din anul 1878 este, totuși, umbrită de reocuparea de către Rusia a sudului Basarabiei, fapt care tensionează relațiile româno-ruse. Ca să se pună la adăpost de un eventual atac armat al Imperiului Țarist, România aderă la alianța Puterilor Centrale (Germania, Austro-Ungaria, Italia) – 1883.

La începutul secolului al XX-lea se constată o reorientare a politicii externe românești, fapt vizibil în anii 1913-1916, când obiectivul realizării unității statale depline îl devansează pe cel al securității. Un punct de vedere referitor la participarea României la relațiile internaționale din 1913-1916 este legat de accentuarea neînțelegerilor cu Austro-Ungaria. Astfel, în Al Doilea Război Balcanic – 1913 – România luptă împotriva Bulgariei, stat pe care Austro-Ungaria îl sprijinea contra Serbiei. Această atitudine a României este și mai clar sesizabilă în vara anului 1914. În contextul izbucnirii Primului Război Mondial, România decide să rămână neutră, deci să nu lupte alături de Austro-Ungaria. Mai mult decât atât: în vara anului 1916, guvernul Brătianu semnează două *Convenții* – una politică și alta militară – cu Antanta, apoi intră în război de partea Antantei (Rusia, Franța, Anglia, Italia) împotriva Austro-Ungariei, stat de la care România voia să preia provinciile Transilvania, Banatul și Bucovina și să realizeze astfel Marea Unire, cum s-a și întâmplat în anul 1918.

În concluzie, dacă la jumătatea secolului al XIX-lea elita politică românească – printre fruntași numărându-se și Ion Brătianu, pune bazele statului român modern – prin Unirea Principatelor, mai apoi, guvernul liberal Brătianu dobândește independența – 1878 - și, la începutul secolului XX tot un guvern liberal, condus de Ion I.C. Brătianu, implică țara în războiul mondial pentru realizarea României Mari, adică a statului național unitar român.

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Legea fundamentală a României, precizată în sursa B, este *Constituția din 1948*.
2. Banca Națională a României a fost etatizată și reorganizată printr-o lege adoptată de către Adunarea Deputaților.
3. Sursa A se referă la formațiunea politică numită *Partidul Comunist Român* (PCR).
Sursa B se referă la formațiunea politică numită *Partidul Muncitoresc Român* (PMR).
4. Sursa A.
5. Cază: „*pentru că refuză să se înscrie în gospodăriile colective*”.
Efect: „*în primii ani de colectivizare, după date oficiale, sunt arestați zeci de mii de țărani*”.
6. Alte două practici politice utilizate de regimul politic din România în perioada stalinismului, în afara celor la care se referă sursa B, sunt *cultul personalității lui Stalin și rusificarea forțată*.

Cultul personalității lui Stalin se impune și în România în primii ani postbelici. El, liderul suprem, supranumit de apologeti, de laudători „părintele popoarelor”, este omniprezent, omnipotent, omniscient.

Omniprezent, adică Stalin este prezent non-stop în mass-media scrisă și audio-vizuală – la cinematograful, la radio, în ziare, reviste, manuale școlare. Portretele lui sunt prezente în toate instituțiile publice – primării, sedii de miliție, școli, universități, festivaluri, manuale școlare, procesiuni publice, pe stadioane, străzi. Numele său este conferit multor străzi, bulevarde, Cooperative Agricole de Producție (C.A.P.). Numele de Stalin este dat la numeroase școli, fabrici, asociații, academii. Orașul Brașov, în care sunt amplasate numeroase fabrici și uzine de industrie grea, constructoare de mașini, este redenumit *Orașul Stalin*, Stalin însemnând *Omul de oțel*.

Omnipotent, adică Stalin - „*Omul de oțel*” - este socotit, și chiar așa se întâmplă, că are toată puterea în statele lagărului controlat de Uniunea Sovietică, inclusiv în România. El decide în problemele de politică internă - economie, educație, armată, construcții, urbanistică etc., de politică externă – relații mai bune/mai strânse sau mai încordate /reci cu diferite state. De exemplu, pentru că URSS îl critică dur pe liderul iugoslav I.B. Tito, și Gheorghiu-Dej face același lucru, ba chiar supralicitează.

Stalin este socotit omniscient, adică a toate cunoscător. El dă „indicații prețioase” tuturor – de la profesorii care învață astfel cum să predea materia, la medicii care învață cum să opereze, la minerii care învață de la Stalin cum să practice mineritul, la siderurgie unde oțelarii învață de la „părintele popoarelor” cum să producă oțelul. El, liderul suprem, este socotit iubitor al păcii mondiale și adversar al imperialismului burghez.

Rusificarea forțată. În România în primii ani postbelici, în perioada stalinistă, studiul limbii ruse devine obligatoriu de la clasa a IV-a primară până la anul trei de facultate. De asemenea, sunt înființate nenumărate academii, institute, muzee, edituri, librării româno-ruse sau româno-sovietice. Se desfășoară ore, cursuri, seminarii pentru învățarea limbii ruse de cât mai mulți cetățeni români. Operele lui Marx, Engels, Lenin, Stalin sunt tipărite în tiraje de masă, în rusă sau română, și trebuie să se regăsească în toate bibliotecile școlare sau comunale/municipale. Studiul *Istoriei Uniunii Sovietice*, al *Geografiei Uniunii Sovietice*, al *Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice (P.C.U.S.)* sunt obligatorii pentru toți elevii, studenții, dar și pentru tinerii U.T.M./U.T.C.-iști, și membrii de partid.

7. O asemănare între practicile politice utilizate în Europa, în ultimul deceniu al secolului al XX-lea, constă în *desfășurarea alegerilor libere*. De exemplu, în marea majoritate a statelor europene, inclusiv în cele unde tocmai se prăbușise regimul comunist în anul 1989, activează numeroase formațiuni politice, care participă la campania electorală, au alocat timp de antenă în mass-media, în secțiile de vot sunt reprezentate mai multe formațiuni politice, iar de întregul proces electoral se ocupă o autoritate independentă, numită, de exemplu, *Biroul Electoral Central* (B.E.C.), sau Autoritatea Electorală Permanentă.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Sursa dată se referă la Alexandru Ioan Cuza.
2. Secolul XIX.
3. Anul promulgării *Legii învățământului* este 1864.

O caracteristică a *Legii învățământului* este aceea că reglementează instruirea la toate nivelurile, acordând o atenție particulară învățământului primar prin stabilirea principiului de gratuitate și obligativitate a acestuia.

4. Două informații referitoare la *Codul civil* sunt:

Codul civil asigură individului libertăți personale, garantează egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii.

Codul civil din 1864 apără proprietatea privată.

5. Situația economică a țăranilor s-a îmbunătățit după promulgarea legii/ *Reforme agrare* din 1864; s-a desființat claca, țăranii au primit pământ în proprietate, dar nu și păduri, iar, în urma aplicării sale, țăranii dețineau circa 30% din întregul fond funciar al țării.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „(...) *lege rurală, decretată la 14/26 august 1864, prin care se instituia o mare reîmpărțire a pământului. Ea recunoștea drepturile depline de proprietate ale clăcășilor asupra pământului pe care îl aveau conform prevederilor legale anterioare, care le alocaseră suprafețe agrare pe baza numărului de animale de tracțiune, adică de capacitatea de producție a fiecărui țăran*”.

Test 11/2021 ME

propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Al doilea fragment este: „Pădurile, element esențial al bunăstării economice a multor gospodării, nu intrau în aceste calcule. Legea rurală mai desființa [...] dări și obligații în muncă pe care țărani le aveau de secole față de moșieri. [...] După reformă, [...] proprietatea țărănească [...] reprezenta cam 30%.”.

6. Un fapt istoric relevant care susține afirmația că *statul român se consolidează prin acțiuni politice desfășurate în primele două decenii după evenimentele descrise în sursa dată* este următorul: în anul 1866, românii reușesc să aducă prințul străin pe tronul României și să adopte o Constituție democratică, ambele aspecte fiind acceptate în cele din urmă de către marile puteri. Prin înscăunarea prințului Carol de Hohenzollern-Sigmaringen și adoptarea *Constituției din 1866* se impune principiul domniei ereditate.

Așadar, impunerea domniei ereditare consolidează statul român, eliminând luptele diferitelor facțiuni/grupări politice pentru tronul țării în următoarele decenii de după domnia lui Al.I. Cuza.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Evoluția politică a spațiului românesc în secolele al XI-lea – al XVI-lea

La finalul mileniului I și la începutul mileniului al II-lea, izvoarele istorice maghiare, slave, bizantine, bulgare, papale, germane etc. încep să consemneze existența diverselor forme de autonomii locale – cnezate, voievodate, „țări”, jupanate, codri, cobâle, ocoale etc. Pornind de la aceste stătutețe, se ajunge la formarea statelor medievale românești subordonate Ungariei - precum Transilvania -, sau de sine stătătoare - la sud și est de Carpați – cum s-a întâmplat în cazul Țării Românești și Moldovei.

Documentul *Diploma cavalerilor ioaniți* datat în anul 1247, așadar la jumătatea secolului al XIII-lea, menționează existența mai multor autonomii locale în spațiul românesc extracarpatic dintre Carpații Meridionali și Dunăre în secolul al XIII-lea, anume cele două voievodate conduse de către voievozii Litovoi, respectiv Seneslau, două cnezate în fruntea cărora se găseau cnezii Ioan, respectiv Farcaș, și „țara Severinului”.

O asemănare între aceste formațiuni prestatale constă în dependența lor politică și militară față de Ungaria și în atribuțiile administrativ-fiscale și judecătorești ale fiecăreia dintre aceste căpetenii – fie cnezi, fie voievozi.

Pornind de la aceste autonomii locale, în secolul al XIV-lea ia ființă statul de sine stătător Țara Românească.

O acțiune desfășurată pentru constituirea acestuia în prima jumătate a secolului al XIV-lea o reprezintă bătălia de la Posada. Voievodul românilor sud-carpatici, pe nume Basarab, ocupă cetatea Severinului și refuză să dea ascultare și tribut suzeranului său, regele Ungariei. După cum ne informează documentul *Cronica pictată de la Viena*, în fața iminentului atac ungar, Basarab trimite o solie la rege sperând în aplanarea conflictului. Basarab promitea retrocedarea cetății Severinului, plata unei însemnate sume de bani și, de asemenea, trimiterea unui fiu al său la curtea regelui Carol Robert de Anjou. Oferta lui Basarab este primită cu dispreț de către suveranul angevin, care își îndreaptă ostirile spre capitala țării. Venind iarna, regele Ungariei este surprins de armatele valahe într-o vale prăpăstioasă din munți – Posada -, unde românii administrează armatei ungare un usturător eșec. *Cronica pictată* ne relatează, în detaliu, în imagini și în scris, că însuși regele Carol Robert de Anjou a scăpat cu greu din această ambuscadă, el găsindu-și salvarea doar pentru că și-a schimbat hainele cu ale unui slujitor. Victoria lui Basarab la Posada în noiembrie 1330 marchează certificarea nașterii unui nou stat pe harta Europei, Țara Românească sau Ungro-Vlahia.

Intemeietorul Basarab dar mai ales urmașii săi din dinastia Basarabilor pun bazele instituțiilor statale – Domnia, Biserica, Sfatul domnesc, Adunarea țării și Armata. De-a lungul secolelor intervin anumite modificări în organizarea, structura și atribuțiile acestor instituții centrale, schimbări nu întotdeauna benefice țării.

Un punct de vedere referitor la modificările instituționale din spațiul românesc în secolul al XVI-lea, se leagă de accederea la domnie a unor pretendenți care căpătaseră ajutor fie de la Polonia, fie de la Imperiul Otoman, sau, pur și simplu, cumpăraseră tronul țării. De exemplu, la finalul secolului al XVI-lea, chiar Mihai Viteazul reușește să obțină acordul Porții pentru a fi înscăunat la București doar după plata unei mari sume de bani, sumă care trebuia returnată cu o dobândă considerabilă. Tocmai de aceea, Mihai Viteazul trebuie să organizeze răscoala antiotomană de la București din toamna anului 1594, pentru că el nu putea onora obligațiile financiare față de creditorii levantini.

De asemenea, statutul instituției centrale, a Domniei, se deteriorează la finalul secolului al XVI-lea, dacă ne referim la raporturile domnilor munteni ori moldoveni cu principii Transilvaniei. De exemplu, în anul 1595, în contextul iminentului atac militar al Porții asupra Munteniei și Moldovei, principele Transilvaniei, Sigismund Bathory, reușește să fie acceptat drept suzeran al voievozilor muntean și moldovean – Mihai Viteazul, respectiv Aron Vodă. Această situație îl reducea pe Mihai Viteazul la nivelul unui simplu locțiitor al principelui, Mihai nemaiavând prerogativa de a aplica boierilor săi trădători pedeapsa capitală.

În concluzie, pornind de la autonomiile locale din secolul al XIII-lea, în veacul al XIV-lea ia ființă statul de sine stătător Țara Românească, stat care își înființează propriile instituții centrale, evoluția acestora nefiind întotdeauna una care să avantajeze statul românesc și pe domnul țării, ea reflectând și gradul de dependență față de marile puteri ale vremii.

Test 12/2021 ME propunere de rezolvare - prof. Viorel CIOBANU – C.N. „Decebal” Deva

Sub.I. – 30 pct. (2p+2p+6p+3p+7p+6p+4p)

1. Domnitorul precizat în sursa B este Mihai Viteazul.
2. Pentru a-și consolida poziția, în perspectiva iminentei invazii otomane, Mircea cel Bătrân a încheiat un tratat cu Sigismund de Luxemburg la Brașov, în anul 1395, privind modalitatea de cooperare militară împotriva turcilor.
3. Două state medievale la care se referă ambele surse, sursa A și sursa B, sunt Țara Românească și Imperiul Otoman.

4. Sursa A.

5. Cauză: „*Interesele țării îl împingeau pe Mihai Viteazul să se desprindă de Imperiul Otoman și să se transforme [...] într-un susținător al ideii de luptă antiotomană [...]*”.

Efect: „*De aceea, domnul Țării Românești a aderat la «Liga Sfântă» [...]*”.

6. Alte două fapte istorice referitoare la spațiul românesc, desfășurate în secolul al XIV-lea, în afara celor precizate în sursa A, sunt *desfășurarea bătăliei de la Posada și întemeierea Moldovei*.

Desfășurarea bătăliei de la Posada – noiembrie 1330. Voievodul Țării Românești, Basarab, cucerise cetatea Severinului aflată în stăpânirea regelui Ungariei. Prin urmare, Carol Robert de Anjou a pornit cu armata asupra voievodului valah. Basarab a trimis o solie cerând pace. El propunea retrocedarea cetății Severinului, plata unei mari sume de bani ca despăgubire și trimiterea unui fiu al său la curtea regelui ungar. Carol Robert a respins oferta, și a înaintat în sudul Carpaților. Venind iarna, suveranul angevin a trebuit să se retragă peste munți. Însă, voievodul Basarab l-a așteptat într-un loc prăpăstios, cunoscut în literatura istorică sub numele de Posada. Aici, între 9 și 12 noiembrie 1330, armata ungară a suferit un cumplit dezastru, resturile sale s-au retras în derută. Detalii despre oferta făcută de Basarab, dar și despre desfășurarea bătăliei ne sunt oferite de documentul *Cronica pictată de la Viena*. Victoria de la Posada a legitimat nașterea statului românesc de sine stătător Ungro-Vlahia/ Țara Românească.

Întemeierea Moldovei. S-a realizat tot în secolul al XIV-lea și este rezultatul a două „descălecate”, ambii „descălecători” – Dragoș, respectiv Bogdan - venind din Țara Maramureșului. Pentru că regii Ungariei amenințau să anihileze autonomia Maramureșului, voievodul Bogdan a trecut pe ascuns munții în țara Moldovei. Aici, la est de Carpați, Bogdan i-a învins pe urmașii voievodului Dragoș, vasali Ungariei. Biruințele lui Bogdan ne sunt descrise de către cronicarul Ioan de Târnave. Respingerea repetatelor atacuri ale oștilor regelui ungar Ludovic cel Mare, între anii 1359-1365, a consacrat nașterea celui de-al doilea stat românesc de sine stătător - Moldova.

7. O asemănare între două autonomii locale din secolele IX-XIII este aceea că, atât autonomia menționată în secolul al XI-lea în Transilvania, mai exact în Banat, condusă de către Ahtum, cât și autonomia menționată la sud de Carpați în secolul al XIII-lea, condusă de către Seneslau, erau organizate sub forma voievodatului subordonat în diferite grade față de statul ungar.

Sub.II – 30 pct. (2p+2p+6p+6p+10p+4p)

1. Regele României este Carol al II-lea.
2. Secolul XX.
3. Anul semnării tratatului comercial dintre România și Germania este 1939.

O consecință a semnării tratatului româno-german este că statul german devenea primul furnizor al României și cel dintâi client al mărfurilor acesteia, mai cu seamă petrolul românesc îi interesa pe germani.

4. Două informații referitoare la noul guvern instalat în România în anul 1938 sunt:

Noul guvern, prezidat de patriarhul Miron Cristea, nu mai era expresia vreunei majorități parlamentare sau a unei formațiuni politice.

Noul guvern, instalat în februarie 1938, era expresia voinței regale

5. *Constituția din 1938* cuprindea prevederi nedemocratice, autoritare, precum creșterea autorității regelui, desființarea sau limitarea drastică a principiului separării puterilor în stat, și reducerea severă a drepturilor și libertăților cetățenești.

Prima informație care susține acest punct de vedere este: „*Prin introducerea principiului supremației monarhului, puterea legislativă era exercitată de rege prin intermediul Parlamentului bicameral, limitat exclusiv la legiferare și având un caracter corporativ. Puterea executivă este exercitată tot de rege, prin guvern, numit și revocat de rege, fără răspundere politică față de Parlament.*”

Al doilea fragment este: „*Libertățile și drepturile democratice sunt reduse considerabil. [...] Regimul parlamentar este înlocuit cu unul autoritar.*”

6. Un fapt istoric relevant care susține afirmația că *regimul politic din România postbelică se modifică în primul deceniu după evenimentele descrise în sursa dată* este legat de comunizarea României. În anul 1947, comuniștii desființează pluralismul politic – prin eliminarea PNT și PNL, și, în 1948, a PSD. În 30 decembrie 1947, comuniștii înlătură monarhia, și impun o nouă formă de guvernământ – Republica Populară Română, iar în 1948 impun o primă constituție totalitară stalinistă.

Așadar, prin impunerea tuturor acestor schimbări, regimul politic din România postbelică se modifică în mod radical, fiind impus unul totalitar, nu doar autoritar ca în 1938.

Sub.III – 30 pct. (24p+6p) – Statul român modern în secolele al XVIII-lea - XIX-lea

Secolul al XVIII-lea, cunoscut și sub numele de secolul fanariot, marchează punctul cel mai de jos al autonomiei Principatelor Române dunărene – Moldova și Țara Românească.

Tochmai nemulțumirea elitei politice și bisericești românești față de această situație a impus redactarea a numeroase memorii și plângeri către Curțile marilor puteri creștine.

Un proiect politic referitor la statul român modern elaborat în secolul al XVIII-lea îl constituie memorial boierilor români adresat reprezentanților Curților de la Viena și Sankt Petersburg întruniți pentru desfășurarea tratatelor de pace de la Focșani din anul 1772.

Derularea „chestiunii orientale” și repetatele victorii ale armatelor rusești asupra otomanilor determină punerea în practică a unor astfel de doleanțe ale românilor, precum consolidarea autonomiei și înlăturarea domnilor fanarioți. Însă mișcarea petiționară, dar și elaborarea de proiecte politice, continuă și după înlăturarea regimului fanariot în anii 1821/1822.

Două dintre cele mai cuprinzătoare proiecte politice referitoare la statul român modern, elaborate în prima jumătate a secolului al XIX-lea, aparțin revoluției pașoptiste. Ele poartă numele de *Proclamația de la Islaz* și *Dorințele Partidei Naționale în Moldova*.

O prevedere a *Proclamației de la Islaz* referitoare la modul cum voiau pașoptiștii să fie organizat statul român modern este aceea că muntenii preconizau ca domnitorul țării să fie ales din oricare categorie socială și pentru o perioadă de cinci ani – așadar un regim oarecum republican.

O prevedere din cuprinsul *Dorințelor Partidei Naționale în Moldova* în privința organizării viitorului stat român modern constă în dorința eliminării privilegiilor și impunerea principiului egalității în fața legii.

Revoluția pașoptistă a fost învinsă relativ rapid, însă *proiectul pașoptist* a fost dus la bun sfârșit de către aceeași generație – Al.I. Cuza, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, I.C. Brătianu, C.A. Rosetti, I. Ghica, C. Negri, D. Bolintineanu, N. Golescu, Șt. Golescu etc., foștii revoluționari acționând pentru împlinirea proiectului chiar de la începutul deceniului șase al secolului XIX, adică din anul 1851, când sperau în ajutorul lui Napoleon și al Franței.

Un fapt istoric, din perioada 1851-1860, referitor la statul român modern, constă în dubla alegere a aceluiași domnitor, Alexandru Ioan Cuza, atât în Moldova, cât și în Valahia.

Astfel, în urma semnării *Tratatului de pace de la Paris – 1856* – în Muntenia și Moldova sunt înființate Adunările /Divanurile Ad-Hoc consultative, instituții care pot exprima dorințele românilor. *Rezoluțiile* anului 1857 arată marilor puteri că românii din Moldova și Muntenia doresc să se unească într-un singur stat numit România, să aibă în frunte un prinț străin care să fondeze o dinastie, un stat organizat pe principii moderne – liberale, democratice.

Marile puteri consideră aceste cereri ca excesive și decid, prin *Convenția de la Paris – 1858* – ca românii să formeze un stat numit *Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei*, stat având doi domnitori, două guverne, două Adunările legislative, și doar armata și alte două instituții comune cu sediul la Focșani – Comisia Centrală și Curtea de Casație.

Însă, marile puteri, involuntar, au lăsat românilor o porțiță de a acționa mult mai energic, astfel că, în ianuarie 1859, românii au pus marile puteri în fața *faptului împlinit* al alegerii aceluiași domn. Adunarea Electivă a Moldovei, și apoi Adunarea Electivă a Țării Românești au ales același domnitor – Al. Ioan Cuza – 5 și 24 ianuarie 1859. Astfel lua naștere statul român modern, numit atunci *Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei*. România modernă luase naștere, dar ea trebuia consolidată printr-un vast program de reforme.

Un punct de vedere referitor la evoluția statului român modern în perioada 1861-1866 este că, în doar câțiva ani, schimbările au fost de substanță și în spiritul celor dorite de *proiectul pașoptist* și de *Rezoluțiile* Adunărilor Ad-Hoc.

Astfel, după obținerea recunoașterii internaționale a dublei alegeri a lui Cuza, apoi a deplinei uniri, domnitorul Cuza a demarat un vast program de reforme, instrumentul fiind guvernul Mihail Kogălniceanu. În 1863 a fost adoptată *Legea secularizării averilor mănăstirești*. În 1864 au fost adoptate *Legea agrară*, *Legea instrucțiunii publice*, *Codul Civil*. În 1865 a fost adoptat *Codul Penal*. În 1866, românii au reușit să aducă în fruntea statului prințul străin – Carol I – iar prin *Constituția din 1866* au impus numele de România și principiul monarhiei ereditare în familia Hohenzollern, toate aceste realizări consolidând statul român modern fondat în ianuarie 1859.

În concluzie, în mai puțin de un veac, românii au reușit să pună la punct un program de reforme, program pe care l-au văzut aplicat, ba chiar liderii pașoptiști l-au patronat în mod nemijlocit. Statul român modern, vizat de memoriile secolului XVIII și de proiectele politice din prima jumătate a secolului XIX, a prins viață la începutul celei de-a doua jumătăți a secolului XIX prin *Unirea Principatelor* și politica reformatoare a lui Al.I. Cuza și M. Kogălniceanu– 1859-1866, ștafeta modernizării fiind preluată și dusă mai departe de către prințul Carol, începând cu anul 1866.